TDB

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК

Жилийн тайлан 2008

АГУУЛГА

- Эрхэм зорилго, Хэтийн зорилго
- Санхүүгийн үзүүлэлтүүд

Мэндчилгээ

- Ерөнхийлөгчийн илгээлт
- Гүйцэтгэх захирлын илгээлт

Банкны тухай

- Банкны бүтэц
- Товч танилцуулга
- Оны онцлох үйл явдлууд
- Шагнал урамшуулал
- Захирлуудын зөвлөл

Банкны үйл ажиллагаа

- Байгууллагуудад зориулсан үйл ажиллагаа
- Жижиг, дунд байгууллагуудад зориулсан үйл ажиллагаа
- Иргэдэд зориулсан үйл ажиллагаа
- Олон улсын харилцаа, хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаа
- Хөрөнгө зохицуулалт, арилжааны үйл ажиллагаа

Эрсдэлийн удирдлага

Мэдээллийн технологийн дэвшил

Хүний нөөцийн удирдлага

Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд хэрэгжүүлсэн арга хэмжээнүүд

Аудитын тайлан

Хавсралт

- Корреспондент банкуудын тухай товч мэдээлэл
- Салбар, тооцооны төвүүдийн хаяг, утас

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК

Эрхэм зорилго

Худалдаа Хөгжлийн Банк (ХХБ) нь Монгол улсын олон талт үйл ажиллагаатай, тэргүүлэх зэргийн банкны хувьд том, жижиг дунд, жижиг харилцагчдын зах зээлийн эрэлт хэрэгцээнд үндэслэсэн, үнэ цэнэтэй банкны үйлчилгээг хөгжүүлэн хүргэж, үйлчилгээнээс хүртэх сэтгэл ханамжийг байнга, хамгийн өндөр түвшинд байлгахад зорин ажиллана. Бид бүхний амжилт ололт шилдэг сайн үйлчилгээ, өндөр мэргэжлийн боловсон хүчин, хамтын удирдлагын дээд зэргийн арга барилд үндэслэх болно.

Хэтийн зорилго

ХХБ нь Монгол улсын банк санхүүгийн зах зээлд тэргүүлэгч, олон улсын шилдэг туршлагуудыг үйл ажиллагаандаа бүрэн хэрэгжүүлсэн олон талын үйл ажиллагаатай банк, харилцагч үйлчлүүлэгч, хамтрагч түншүүдийнхээ санхүүгийн сайн сайхан, тогтвортой байдалд хүрэхэд тууштай, хариуцлагатай туслагч, итгэл найдварыг нь хүлээсэн түнш нь байсаар байх болно.

Банкны үнэлгээ - Moody's үнэлгээний байгууллагын үнэлгээ (2009.02.15)

> УХ*/БХ* Татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө (Гадаад валютаар)	B2
> УХ/БХ Татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө (Дотоод валютаар)	Ba1
> УХ/БХ Үнэлгээ авагч байгууллагын зэрэглэл (Гадаад валютаар)	Ba2
> УХ/БХ Үнэлгээ авагч байгууллагын зэрэглэл (Дотоод валютаар)	Ba1
> Барьцаагүй үнэт цаас (Гадаад валютаар)	Ba2
> Хоёрдогч үнэт цаас (Гадаад валютаар)	Ba2
> Хэтийн төлөв	Тогтвортой

УХ* - Урт хугацаат
БХ* - Богино хугацаат

2006-2008 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТОЙМ ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Санхүүгийн үзүүлэлтүүд	2007	2008
		сая төгрөг
Орлого зарлагын хураангуй		
Хүүгийн орлого	47,322	71,218
Цэвэр хүүгийн орлого	20,647	37,571
Үйл ажиллагааны орлого	31,073	37,596
Цэвэр ашиг	**16,396**	**16,335**

Ашигт ажиллагааны үзүүлэлтүүд	2007	2008
Өөрийн хөрөнгийн өгөөж	23.9%	23.8%
Активын өгөөж	2.9%	2.5%

Хураангуй тэнцэл	2007	2008
Актив хөрөнгө		
Мөнгөн хөрөнгө, банк болон санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хөрөнгө	110,375	140,812
Зээл, үнэт цаас, урьдчилгаа	382,308	440,259
Бусад	70,819	78,205
Нийт актив	**563,503**	**659,275**
Пассив хөрөнгө		
Харилцагчаас татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө	373,018	383,266
Банк болон санхүүгийн байгууллагуудын хөрөнгө	22,649	35,042
Бусад пассив	98,205	162,330
Хоёрдогч өглөг	9,359	10,140
Нийт пассив	503,233	590,778
Өөрийн хөрөнгө	60,270	68,497
Нийт пассив болон өөрийн хөрөнгө	**563,503**	**659,275**

Зохистой харьцааны үзүүлэлтүүд	2007	2008
Өөрийн хөрөнгө, нийт цэвэршүүлсэн активын харьцаа (>10%)	13.7%	14.7%
Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын зохистой харьцаа (<18%)	26.0%	37.0%
Гадаад валютын ханшийн эрсдэл (<10%)	0.6%	7.8%
Зээл төвлөрлийн эрсдлийн харьцаа (<20%)	18.0%	17.3%
Холбогдох этгээдийн зээлийн төвлөрлийн эрсдлийн харьцаа (<5%)	0.1%	0.1%

Нийт орлогын өсөлт

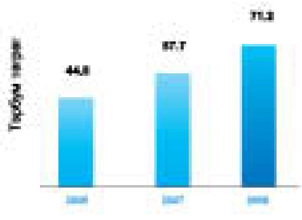

Цэвэр ашгийн үзүүлэлт

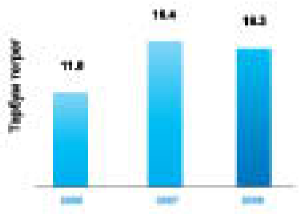

Бизнесийн орлогын бүтэц

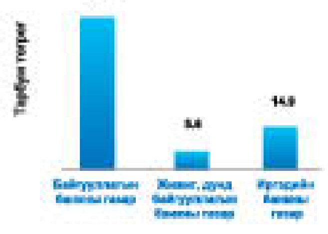

Зээлийн багцын өсөлт, чанарын динамик

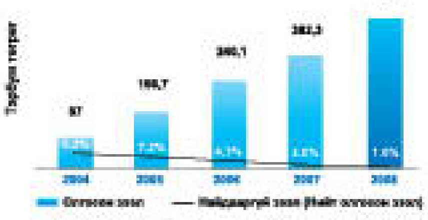

ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ИЛГЭЭЛТ

Монгол улсын эдийн засгийн **олон салбарт зо**гсонги байдал **бий болж, өсөл**т саарсан **боловч ХХБ зээ**лийн багцын **өсөлт, чанараа** эрсдэлийн **зөв удирдлагаа**р хангаж **ажилласан.** Мөн түүнчлэн, **зардлынхаа бүт**цийг зориулалт **тус бүрээр нь ня**гталж, хяналттай **удирдан, банк**ныхаа санхүүгийн **тогтвортой бай**длыг хангаж **ирсэн юм.**

Рандолф Коппа
(ХХБ-ны Ерөнхийлөгч,
МИК-ийн Гүйцэтгэх захирал)

Эрхэмсэг ноёд, хатагтай нараа!

Өнгөрсөн 2008 онд Худалдаа, хөгжлийн банк их хичээл зүтгэлтэй ажиллаж, олсон олон амжилтын үр дүнгийн талаар Та бүхэнд энэхүү жилийн тайлангаар хүргэж байгаадаа баяртай байна.

Тайлант хугацаанд АНУ-д хавтгайруулан олгосон, эрсдэлтэй орон сууцны зээлийн хямрал санхүүгийн салбарт хүндээр туссан ба улмаар бусад олон улс оронд халдаж, хөгжиж буй болон аж үйлдвэржсэн орнуудын эдийн засгийн

өсөлтийг зогсонги байдалд оруулсан жил байлаа. Өнөөгийн даяаршсан цаг үед олон улсын санхүүгийн зах зээл дэх сөрөг нөлөө нь Монгол улсыг ч мөн тойрсонгүй. Монгол улсын эдийн засгийн олон салбаруудын өсөлт саарсан боловч ХХБ зээлийн багцын өсөлт, чанарын эрсдэлийг зөв удирдан, зардлынхаа бүтцийг зориулалт тус бүрээр нь нягтлаж, хяналттай удирдаж, ашиг орлогоо бататгахын зэрэгцээ банкныхаа тогтвортой байдлыг хангаж ажиллалаа. Өнгөрөгч оны эцэст чанаргүй зээлийн үзүүлэлт 1.6 хувьтай байсан нь ХХБ-ны сүүлийн жилүүдийн түүхэнд хамгийн бага болсон төдийгүй, Монголын банкуудын хамгийн доогуур үзүүлэлт байв. 2008 оны 12-р сарын байдлаар банкны төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадвар 37% байгаа нь эдийн засгийн өсөлт бага, мөнгөний олдоц хязгаартай энэ үед ХХБ өөрийн бат бэх байр сууриа хэвээр хадгалахын төлөө тууштай ажилладагийн илрэл юм.

2008 оны туршид АНУ болон Ази, Европын улс орнуудын Засгийн газраас эдийн засаг, банк санхүүгийн салбараа идэвхижүүлэхээр дорвитой хөтөлбөрүүдийг боловсруулан хэрэгжүүлж байна. Монгол улсын төр засгаас банк санхүүгийн салбараа дэмжих, болзошгүй хямралаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор "Банкин дахь мөнгөн хадгаламжид баталгаа гаргах тухай", "Банкуудад Монгол улсыг хөгжүүлэх сангаас хөрөнгө байршуулах тухай" хуулиудыг УИХ-аар хэлэлцэн баталсан нь зоримог, нөлөө бүхий ач холбогдолтой алхам болсныг тэмдэглэн хэлэхэд таатай байна. Түүнчлэн, эдийн засгаа дэмжих зорилгоор Олон улсын валютын сан (ОУВС) болон бусад олон улсын хандивлагч байгууллагуудтай харилцан тохирч баталсан хөтөлбөрүүдийн хүрээнд төсвийн алдагдлыг багасгах, банкны салбарын төлбөрийн чадварыг дээшлүүлэн нэмэгдүүлэх арга хэмжээ авсан нь бидэнд эдийн засгийн цаашдын өсөлтийг тогтворжуулах, хурдасгах боломжийг бэхжүүлэх итгэлийг өглөө.

Өнгөрсөн саруудад Олон улсын үнэлгээний Moody's, S&P, Fitch байгууллагууд улс орон, арилжааны банкуудын үнэлгээг дахин хянаж бууруулаад байгаа ч Moody's үнэлгээний байгууллагаас 2007 онд ХХБ-ны гадаад валютын үнэт цаас гаргах чадварт тогтоосон Ba2 зэрэглэлийг 2008 оны 6, 12-р саруудад хийсэн үйл ажиллагааны шинжилгээ, дүгнэлтийг үндэслэн үргэлжлүүлэн хэвээр хадгалсан ба "тогтвортой сайн" үнэлгээг ХХБ-нд дахин өгсөн юм.

Монгол улсын эдийн засагт гадаадын хөрөнгө оруулалтын үр ашгийг дээшлүүлэх, эдийн засгийг бодитойгоор дэмжих үүднээс ХХБ өнгөрөгч онд Гадаадын хөрөнгө оруулалт, гадаад худалдааны агентлаг (ГХОГХА)-тай хамтын ажиллагааны гэрээ байгуулж, Английн Лондон хотод болсон Монгол-Европын Хөрөнгө оруулагчдын чуулга уулзалт, Улаанбаатар хотноо зохион байгуулагдсан "Euromoney-2008" Хөрөнгө оруулагчдын чуулга уулзалт, Монгол-Японы бизнес форум зэрэг гадаад дотоодын арга хэмжээнүүдэд ерөнхий ивээн тэтгэгч, тэргүүлэгч хандивлагчаар тус тус оролцсон нь Монгол улсыг олон улсын санхүүгийн зах зээлтэй холбодог тэргүүний банк гэдгийг гадаадын улс орнуудад таниулсан хэрэг болсон юм.

Өөрөөр хэлбэл, гадаад төлбөр тооцооны 50 гаруй хувийг дангаараа гүйцэтгэж,

олон улсын 80 гаруй банк санхүүгийн байгууллагатай корреспондент харилцаатай ажилладаг манай банк нь олон улс дахь нэр хүндээ улам бүр нэмэгдүүлэх, олон улсын санхүүгийн зах зээлд эзлэх байр сууриа өргөжүүлэн бэхжүүлэх үйл ажиллагааны хүрээнд худалдааны санхүүжилтийн зээлийн шугам батлуулах, одоогийн хэрэглэгдэж буй зээлийн шугамуудын ашиглалтыг нэмэгдүүлэх зорилгодоо хүрч, уг харилцааны хүрээнд 2008 онд DZ банк, БНХАУ-ын Хөдөө аж ахуйн банкууд ХХБ-нд зээлийн шугам баталж өгснөөр худалдааны санхүүжилтийн зээлийн шугам оны эцсээр нийтдээ 113 сая ам.долларт хүрч, өмнөх оныхоос 12 хувиар нэмэгдсэн. Үүнээс гадна Шведийн кроноор төлбөр хийх боломжийг харилцагчиддаа олгосон нь тус банкаар дамжуулан төлбөр хийж болох 14 дэх гадаад валют болж байгаа юм.

Энэхүү захидлынхаа төгсгөлд бидний энэ зүтгэл, ажлын амжилтыг байнга дэмжиж, хамтран ажиллаж ирсэн нийт харилцагчид, хадгаламж эзэмшигчид, гадаад дотоодын түншүүддээ урт хугацааны дэмжлэг, хамтын ажиллагаанд нь талархсанаа илэрхийлэхийн зэрэгцээ гар нийлэн хамтран ажилласан ХХБ-ны нийт ажилтан, албан хаагчиддаа нөр их хөдөлмөр, хичээл зүтгэлд нь чин сэтгэлээсээ бахдан талархаж, ирж байгаа онд хамгийн шилдэг, гарамгай амжилт гаргахыг хүсэн ерөөж байна.

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРЛЫН ИЛГЭЭЛТ

Тайлант онд ХХБ-ны нийт актив 659.3 тэрбум төгрөгт хүрч, 17 хувиар өссөн бол өөрийн хөрөнгийн хэмжээ 68.5 тэрбум төгрөг болон өсч, татварын дараах ашиг 16.3 тэрбум төгрөгт хүрлээ.

Балбарын Мэдрээ
(Гүйцэтгэх захирал)

ЭРХЭМ ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧИД, ХАРИЛЦАГЧИД, БИЗНЕСИЙН ТҮНШҮҮД, АЖИЛТАН, АЛБАН ХААГЧИД АА!

Худалдаа, хөгжлийн банкны хувь нийлүүлэгчид, харилцагчид, хамтран ажилладаг байгууллага, аж ахуйн нэгжүүд, нийт түншүүд Та бүхэнд 2008 оны үйл ажиллагааны тайлан, гүйцэтгэлээ толилуулж байгаадаа нэн таатай байна.

Тайлант онд хэдийгээр дэлхий нийтэд санхүүгийн хямралын салхи давалгаалсан, хөгжингүй орнуудын эдийн засгийн хөгжил сулварсан, иргэдийн сэтгэл зүй тогтвортой бус, санхүүгийн зах зээл эрсдэл өндөртэй жил байсан ч Худалдаа, хөгжлийн банкны хувьд огтхон ч ажралгүй ололт амжилтаар арвин, чанар чансаагаа иттгэж чадсан онцгой жил болж өнгөрлөө.

Өнгөрөгч онд манай банк хүний хөгжлөөр ярьвал эрийн цээнд хүрч, 18 жилийн ойтойгоо золгосон тэмдэглүүштэй үйл явдал давхцаж, энэ өндөрлөгөөс харахад бидний хувьд дадлагажсан, урагшаа тэмүүлсэн, эрч хүч, амжилт ололтоор дүүрэн байсны зэрэгцээ санхүүгийн зах зээл дээр олон зүйлд анхдагч байж, харилцагч хамтран ажиллагчдынхаа эрэлт хэрэгцээг мэдрэн, чадварлаг боловсон хүчнээр хамт олноо бүрдүүлж чадсан он жилүүд байлаа.

Тайлант онд ХХБ-ны нийт актив 659.3 тэрбум төгрөгт хүрч, 17 хувиар өссөн бол өөрийн хөрөнгийн хэмжээ 68.5 тэрбум төгрөг болон өсч, татварын дараах ашиг 16.3 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь манай банкинд хийсэн KPMG компанийн аудитад хамрагдан баталгаажсан билээ.

Бид тайлант онд дэвшүүлсэн зорилтот ажлуудаа амжилттай хэрэгжүүлж, хурдацтай хөгжиж буй санхүүгийн зах зээлд өөрийн тэргүүлэгч байр сууриа хэвээр хадгалан, дэвшилтэт шинэ бүтээгдэхүүн үйлчилгээнүүдийг нэвтрүүлэн, цар хүрээгээ өргөжүүлэн ажиллалаа. Картын хамгийн өргөн сүлжээ бүхий манай банк бэлэн бус төлбөр тооцооны соёлтой хэрэглээг байнга дэмжиж, хөгжүүлсээр ирсэн бөгөөд өнгөрөгч онд төлбөрийн картыг төлбөрт хүлээн авах сүлжээг өргөтгөх зорилгоор картаар үйлчлэгч үйлчилгээний байгууллагын тоог 31 хувиар, мөн карт хүлээн авах терминалын тоог 42 хувь хүртэл өсгөснөөр ХХБ-ны карт эзэмшигчдийн тоо 32 хувиар нэмэгджээ.

Цаг хугацаатай уралдан харилцагчдын эрэлт, хэрэгцээ өсөн нэмэгдэж байгаа өнөө үед бид бүтээгдэхүүн үйлчилгээгээ улам чанаржуулах, дэлхийн жишигт хүргэх шаардлага нэмэгдсээр байна. ХХБ 2008 онд олон улсын эрхтэй евро, ам.долларын сонголт бүхий Classic, Gold, Business, Platinum гэсэн 4 төрлийн MasterCard-ыг картын зах зээлд анх удаа нэвтрүүллээ.

Өнгөрөгч 18 жилийн хугацаанд бидэнтэй хамт байж, итгэл хүлээлгэн хамтран ажилласан дотоод гадаадын байгууллагууд, түншүүд, нийт харилцагчид бид бүхний тогтоосон хамтын ажиллагаа үгтан ирэх он жилүүдийн туршид ч үргэлжилсээр байх болно гэдэгт бид итгэлтэй байна.

ХХБ-ны удирдлагын баг, нийт захирлууд, ажилтнуудdaa шаргуу хөдөлмөрсөнд нь талархал илэрхийлье.

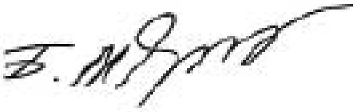

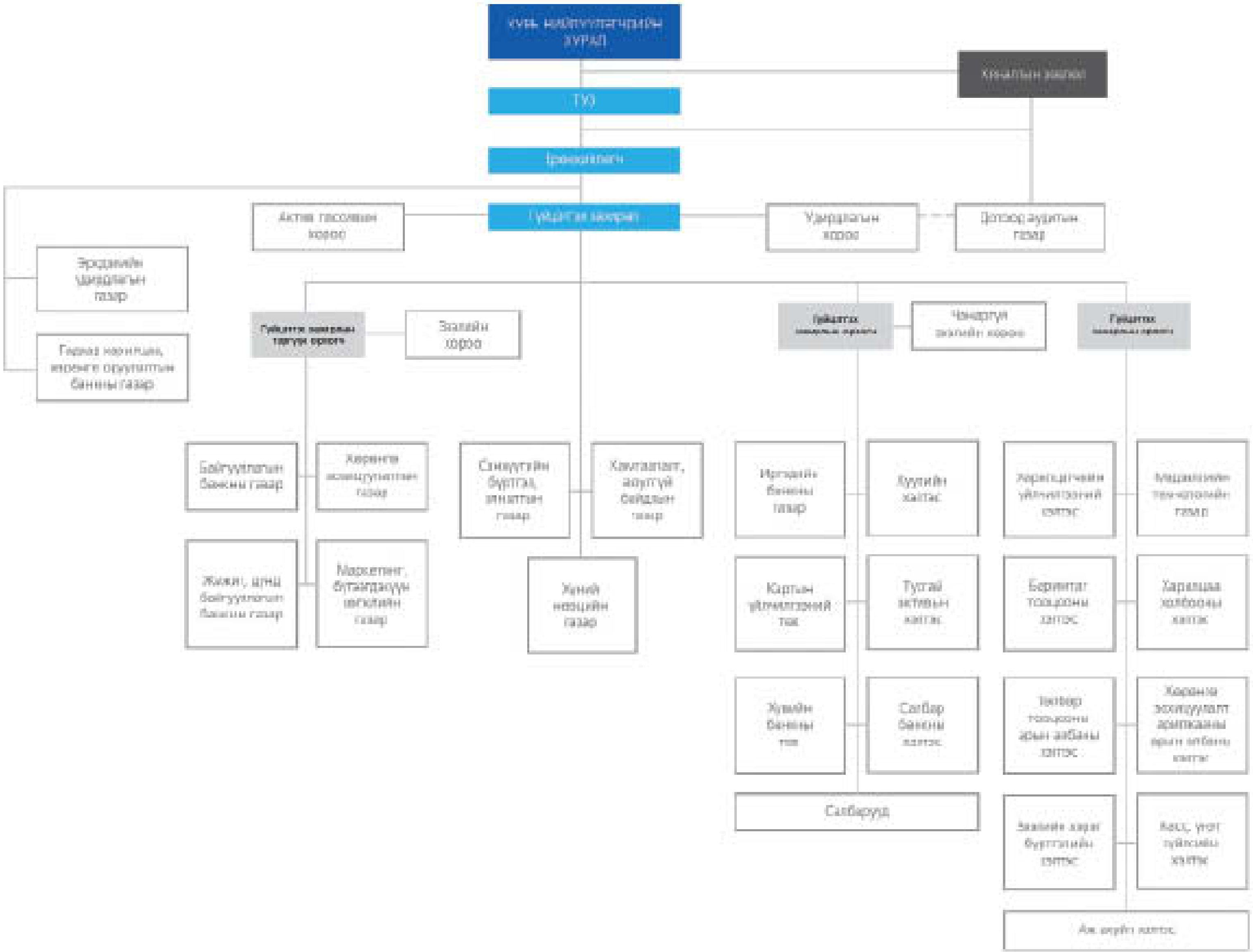
ТУЗ
Актив пассивын хороо
Удирдлагын хороо
Дотоод аудитын газар
Зээлийн хороо
Байгууллагын банкны газар
Маркетинг, бүтээгдэхүүн хөгжлийн газар
Хүний нөөцийн газар
Хуулийн хэлтэс
Салбарууд

БАНКНЫ ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

2008 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар нийт актив 659.3 тэрбум төгрөг

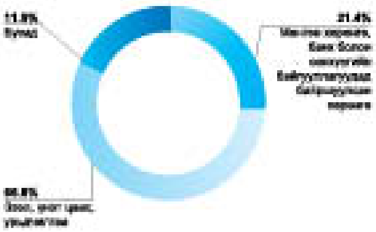

Нийт зээл (зах зээлд эзлэх хувиар)

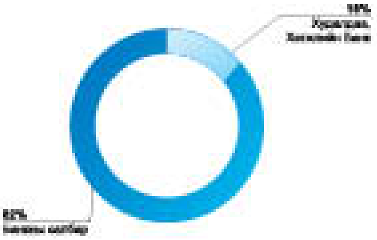

Нийт зээл эдийн засгийн салбарт

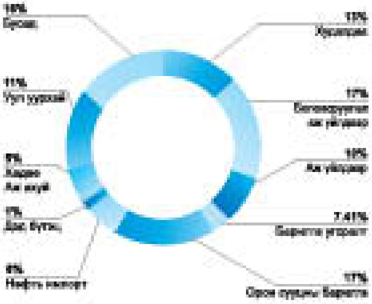

Пассив болон өөрийн хөрөнгө

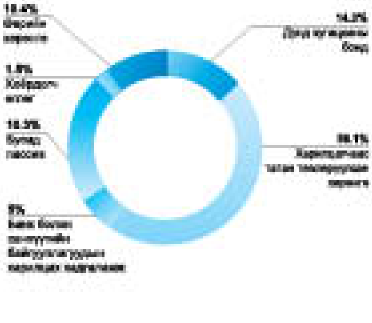

ХХБ нь орчин үеийн тэргүүний технологид суурилсан банкны тогтолцоог бий болгож, үйлчилгээний цар хүрээ төрлийг ямагт өргөтгөн харилцагчидынхаа ашиг сонирхлыг дээдэлсэн нээлттэй ил тод бодлогыг тууштай хэрэгжүүлж ирлээ.

Арилжааны ууган банк болох ХХБ улс орны эдийн засгийн хөгжилд дорвитой хувь нэмэр оруулдаг банк санхүүгийн салбартаа гол ноён нуруутай, гол байр суурьтай тэргүүлэгч банк мөн билээ.

ХХБ томоохон аж ахуйн нэгж, байгууллагууд, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчид болон олон мянган харилцагч иргэддээ зориулан урт ба дунд болон богино хугацааны санхүүжилт, худалдаа үйлчилгээг дэмжих олон төрлийн зээлийн бүтээгдэхүүн харилцагчийн хэрэгцээнд суурилсан хувийн банкны болон хөрөнгө зохицуулалтын үйлчилгээ, валютын арилжаа зэрэг олон улсын стандарт бүхий сүүлийн үеийн 60 гаруй нэр төрлийн бүтээгдэхүүнээр үйлчилж байна. Банкны бүтээгдэхүүн үйлчилгээг харилцагчиддаа 600 гаруй ажиллагсад, 26 салбар, тооцооны төв, 50 АТМ-аар харилцагчиддаа шуурхай хүрч ажиллаа.

ХХБ нь олон улсын хөрөнгийн зах зээлд зах зээлд байгууллагын анхны бондыг гаргаснаар Монголын хөрөнгийн зах зээлийн түүхэнд бичигдсэн, олон улсад нэрээ таниулсан томоохон алхам болсон. Гадаад харилцаа холбоогоо өндөр түвшинд хүргэн ажилласнаар өнөөдөр дэлхийн 80 гаруй банк санхүүгийн байгууллагатай корреспондент харилцаа тогтоон, гадаад төлбөр тооцооны 50 гаруй хувийг дангаараа гүйцэтгэж байна. Түүнчлэн, олон улсын түвшинд хэвшсэн дэвшилтэт бүтээгдэхүүн үйлчилгээнүүдийг нэвтрүүлэн, Монгол улсын тэргүүлэх томоохон 340 гаруй байгууллагуудад санхүүгийн зөвлөгөө өгч, төслийн болон хөрөнгийн санхүүжилт олгох, олон улсын хөрөнгийн зах зээлээс санхүүжилт авахад дэмжлэг үзүүлэн, томоохон санхүүгийн байгууллагуудын хамтын санхүүжилтийн үйл ажиллагаанд идэвхитэй оролцож байна.

2008 оны онцлох үйл явдлууд

- Олон улсын жишигт нийцсэн орчин үеийн өндөр нууцлал бүхий "Хадгаламжийн сертификат"-ийн бүтээгдэхүүнийг төгрөг, ам.долларын сонголттойгоор зах зээлд нэвтрүүллээ.
- Монгол улсын картын зах зээлд анх удаа "Евро", "Ам.доллар"-ын сонголт бүхий Classic, Gold, Business, Platinum гэсэн 4 төрлийн MasterCard-ыг гаргалаа.
- БНХАУ-ын Бээжин хотноо зохиогдсон зуны XXIX Олимпийн наадамд зориулан Visa International байгууллагатай хамтран 2 төрлийн "Олимп" Visa картыг зах зээлд амжилттай нэвтрүүллээ.
- Монголд анх удаа нэвтрүүлсэн Цахим нэхэмжлэх буюу И-биллинг үйлчилгээгээ өргөтгөж үүрэн телефон холбооны оператор Скайтел, Юнител, Жи-Мобайл корпорациудтай хамтарлаа.
- Дотоодын зах зээлд Шведийн крон (SEK)-ын гүйлгээ, гуйвуулга, төлбөр тооцоог гүйцэтгэх боломжийг нээсэн анхны банк болж, хамгийн олон гадаад валютаар харилцагчиддаа үйлчилдэгээ дахин баталлаа.
- Германы DZ банк, Agricultural Bank of China банкууд ХХБ-нд зээлийн шугам нээж өглөө.
- BNP Paribas, UBS, Dresdner банкуудтай шинээр болон өмнөх хамтын ажиллагаагаа улам өргөжүүлэн хамтран ажиллалаа.
- Монголын арилжааны банкуудаас "Биет алтны своп" арилжааг гадаадын томоохон банкуудын нэг болох "Goldman Sachs international" байгууллагатай хамтран амжилттай хэрэгжүүллээ.
- Дэлхийн банкны "Хувийн хэвшлийг хөгжүүлэх төсөл-2"-ын хүрээнд ХХБ-ны "Сургалтын хөтөлбөр-2008"-ыг боловсруулан Дэлхийн банкаар батлуулав.
- Монгол улсын эдийн засагт дорвитой хувь нэмэр оруулдаг томоохон харилцагч байгууллагуудынхаа зээлийн хэрэгцээнд зориулан Австрийн VTB банктай хамтран Хамтын санхүүжилтийн зээл олголоо.
- Дэлхий нийтийн хэрэглэгчдийг хил хязгааргүй нэгтгэж байгаа интернэт худалдаа эрхлэх боломжийг харилцагчдад олгох аюулгүй байдлыг бүрэн хангасан "Verified by Visa" технологийг өргөжүүлж, MasterCard-ын Secure Code технологийг хэрэгжүүлэх бэлтгэл ажлыг бүрэн хангалаа.
- Гадаадын хөрөнгө оруулалт, гадаад худалдааны агентлаг (ГХОГХА)-тай хамтын ажиллагааны гэрээ байгуулж, Монголын эдийн засагт гадаадын хөрөнгө оруулалтын ашиг тусыг нэмэгдүүлэх, эдийн засгийг бодитойгоор дэмжих чиглэлээр хамтран ажиллаж, гадаад дотоодын арга хэмжээ, олон улсын чуулга уулзалт зэрэг арга хэмжээнүүдийг хамтран зохион байгуулахад ХХБ ерөнхий ивээн

тэтгэгч, тэргүүлэгч хандивлагчаар ажиллалаа.

- Азийн банкны холбоонд ХХБ гишүүнээр элсэж, Гүйцэтгэх захирал Б.Мэдрээ тус холбооны Захирлын зөвлөлийн гишүүнээр сонгогдлоо.

Шагнал урамшуулал

- Монголын Маркетинг, Менежментийн хүрээлэн Монгол улсын бизнесийн салбар бүрт шилдэгийг шалгаруулах олон нийтийн санал асуулгаар Худалдаа, хөгжлийн банк нь Банк, санхүү, даатгалын салбарын шилдгийн шилдэгээр тодорч "Гран При" шагналыг хүртлээ.
- Олон улсын MoneyGram байгууллагаас Худалдаа, хөгжлийн банкийг 2008 оны "Маркетингийн шилдэг хамтрагч байгууллага"-аар шалгаруулжээ.
- ХХБ-ны Гүйцэтгэх захирлын тэргүүн орлогч О.Орхон "Монголын бахархалт залуу"-гаар тодорлоо.
- Монголбанкны "Банк, санхүүгийн тэргүүний ажилтан" цол тэмдгээр Д.Гантөгс, Д.Нямрэнцэн, "Хүндэт жуухаар" Д.Сарантуяа, Ч.Бямбасүрэн, С.Долгоржав нар шагнуулаа.
- Монголын банкны холбооны 2008 оны банкны салбарын "Шилдэг нягтлан бодогч-теллер"-ээр Н.Цэцгээ, М.Долгор, "Шилдэг зээлийн эдийн засагч"-аар Б.Баяржаргал нар шалгарлаа.
- Монголын банкируудын холбооны 2008 оны "Шилдэг банкир"-аар А.Мөнхбаясгалан тодорлоо.
- Нийслэлийн Засаг даргын тамгын газрын нэрэмжит шагналаар Т.Эрдэнэчимэг, Г.Онон нар шагнуулаа.
- МЗХ-ны "Тэргүүний залуу" медалийг Ц.Отгонбилэг, Ц.Цэнгэл, С.Наран, "Хөдөлмөрийн алдар" медалийг С.Нарангоо, Ч.Пүрэвжаргал нар гардан авлаа.
- 2008 оны Банк хоорондын сагсан бөмбөгийн аварга шалгаруулах тэмцээнээс Д.Бат-Эрдэнэ ахлагчтай баг тамирчид "Алтан медаль", Банк хоорондын ширээний теннисний аварга шалгаруулах тэмцээнээс багийн дүнгээр "Алтан медаль", Банк хоорондын Волейболын АШТ-ий "Шилдэг холбон тоглогч"-оор Г.Сүхчулуун, Хөлбөмбөгийн аварга шалгаруулах "Boroo cup-2008" тэмцээний "Алтан медаль", Б.Ганболд "Шилдэг тоглогч"-оор шалгарсан спортын арвин амжилттай байлаа.

ТӨЛӨӨЛӨН УДИРДАХ ЗӨВЛӨЛ

Дарга

Д.Эрдэнэбилэг

Гишүүд:

Д.Мөнхбаатар
Ч.Энхболд
Т.Болдхүү
Т.Цолмон

УДИРДЛАГЫН ХОРОО

Рандолф Коппа
Ерөнхийлөгч

Б.Мэдрээ
Гүйцэтгэх захирал

О.Орхон
Гүйцэтгэх захирлын тэргүүн орлогч

Д.Гантөгс
Гүйцэтгэх захирлын орлогч

Д.Хүрэлбаатар
Гүйцэтгэх захирлын орлогч

Ононгийн ОРХОН
Гүйцэтгэх захирлын тэргүүн орлогч

Дамдины ГАНТӨГС
Гүйцэтгэх захирлын орлогч

Дамбийжавын ХҮРЭЛБААТАР
Гүйцэтгэх захирлын орлогч

Удирдлагын баг

Ичинноровын
ОРХОНХҮҮ
Мэдээллийн технологийн газрын захирал

Найдансүрэнгийн
ЗОЛЖАРГАЛ
Гадаад харилцаа, хөрөнгө оруулалтын банкны газрын захирал

Баярбаатарын
БАЯРМАА
Иргэдийн банкны газрын захирал

Дэмчигжавын
ОТГОНБИЛЭГ
Эрсдэлийн удирдлагын газрын захирал

Паламдоржийн
ГАНТУУЛ
Дотоод аудитын газрын захирал

Ванчигсүрэнгийн
ЭНХЦЭЦЭГ
Салбар банкны хэлтсийн захирал

Ширэндэвийн
ЭРДЭНЭБААТАР
Хамгаалалт, аюулгүй байдлын газрын захирал

Аниагийн
МӨНХБАЯСГАЛАН
Маркетинг, бүтээгдэхүүн хөгжлийн газрын захирал

Шаравсамбуугийн
ЭНХТӨР
Хуулийн хэлтсийн захирал

Дагмидын
ЯНЖМАА
Санхүүгийн бүртгэл, хяналтын газрын захирал

Лувсангийн
НЯМСҮРЭН
Хүний нөөцийн газрын захирал

Навааншаравын
НЯМСҮРЭН
Байгууллагын банкны газрын захирал

Гомбосүрэнгийн
ӨСӨХБАЯР
Жижиг, дунд байгууллагын банкны газрын захирал

TDB

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК

НАЙДВАРТАЙ, ЭРСДЭЛГҮЙ

ҮЗҮҮЛЭЛТЭЭРЭЭ ИТГЭЛ ХҮЛЭЭСЭН, ГАДААД ХУДАЛДААНЫ САНХҮҮЖИЛТИЙН ХАМГИЙН ӨРГӨН ГАРЦТАЙ БАНК

ОЛОН УЛСЫН 26 БАНК, САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГААС НИЙТДЭЭ 113 САЯ ОРЧИМ
АМ.ДОЛЛАРЫН ХУДАЛДААНЫ САНХҮҮЖИЛТИЙН [illegible]
[illegible] ГАДААД ХУДАЛДААНЫ АККРЕДИТИВ БОЛОН БАТЛАН ДААЛГЫГ
БАТАЛГААЖУУЛЖ БУЙ МОНГОЛЫН ХАМГИЙН ӨРГӨН
ГАДААД ХАРИЛЦААТАЙ БАНК

ЕВРОП

ING Bank, Brussels
Trade Finance Line

Commerzbank, Frankfurt-Main
Trade Finance Line

UniCredit Bank, Moscow
Trade Finance Line

Vneshtorgbank, Moscow
Trade Finance Line

Gazprombank, Moscow
Trade Finance Line

Bank Austria Creditanstalt Vienna
Trade Finance Line

BHF-Bank, Frankfurt-Main
Trade Finance Line

RZB, Vienna
Trade Finance Line

Atlantic Forfaitierungs, Zurich
Trade Finance Line

DZ Bank
Trade Finance Line

АМЕРИК

International Finance Corporation, Washington
Global Trade Facilitation Program

American Express Bank, New York
Trade Finance Line

SMBC, New York
Trade Finance Line

АЗИ

Korea Development Bank, Seoul
Trade Finance Line

The Export – Import Bank of Korea, Seoul
Comprehensive credit facility
for the support of Korean Export

Shenzhen, Beijing
Trade Finance Line

Bank Turan-Alem, Almaty
Trade Finance Line

Industrial & Commercial Bank of China, Erlian
Trade Finance Line

Taiwan EXIM Bank, Taiwan
Relending facility to support
Taiwanese Exports

Bank Center Credit, Almaty
Trade Finance Line

Agricultural Bank of China, Hohhot
Trade Finance Line

Alliance Bank, Almaty
Trade Finance Line

China Construction Bank Beijing
Trade Finance Line

Kazkommertsbank, Almaty
Trade Finance Line

Mizuho Corporate Bank, Tokyo
Trade Finance Line

Halyk Insurance Corporation, Almaty
Trade Finance Line

Утас: (976 11) 312362, 331133 Факс: (976) 11 327028, 331155 www.tdbm.mn

Байгууллагуудад зориулсан үйл ажиллагаа

ХХБ эдийн засгийн хөгжилд дорвитой хувь нэмэр оруулагч томоохон харилцагч байгууллагууддаа банкны бүх төрлийн үйлчилгээг цогцоор нь чанартай хүргэх, нэг харилцагчаас олох орлогыг нэмэгдүүлэх, чанартай зээлийн багц бүрдүүлэх, зээлийн багцад эзлэх чанаргүй зээлийн хэмжээг бууруулах зорилтуудыг тавьж ажиллаа.

ХХБ эдийн засгийн хөгжилд дорвитой хувь нэмэр оруулагч томоохон харилцагч байгууллагууддаа банкны бүх төрлийн үйлчилгээг цогцоор нь чанартай хүргэх, нэг харилцагчаас олох орлогыг нэмэгдүүлэх, чанартай зээлийн багц бүрдүүлэх, зээлийн багцад эзлэх чанаргүй зээлийн хэмжээг бууруулах зорилтуудыг тавин ажилласнаар зээлийн багцын хэмжээ өмнөх оноос 19 хувиар, хүү шимтгэлийн орлого 68 хувиар

тус тус өссөн бөгөөд энэ нь Монгол улсын эдийн засгийн голлох салбаруудад бүтээгдэхүүн үйлчилгээгээ хүргэж ажиллаж байгаагийн нэгэн илрэл юм.

Тайлант оны сүүлийн хагас жилд олон улсын санхүү, эдийн засагт үүссэн хүндрэлтэй нөхцөл байдлаас шалтгаалан шинэ зээл олголтод тодорхой хязгаар тавин, зээлийн эргэн төлөлт болон багцын чанарт илүү анхаарал тавьж ажилласан бөгөөд зээлийн багцын дүн оны эхэнд төлөвлөсний дагуу өмнөх онтой харьцуулахад 53.59 тэрбум төгрөгөөр өссөн ба тайлант оны эцэст зээлийн багц 331.08 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна.

Монгол улсын эдийн засгийн хөдөлгөгч хүч болсон байгууллагын зээлийн багцын эхний хагас жилийн эрчимтэй өсөлт болон худалдааны санхүүжилтийг нэмэгдүүлэх бодлогын хүрээнд 2008 оны зээлийн хүү, аккредитив, баталгааны шимтгэлийн орлогын төлөвлөгөөг 36.28 хувиар давуулан биелүүлж, нийт 44.74 тэрбум төгрөгт хүрлээ.

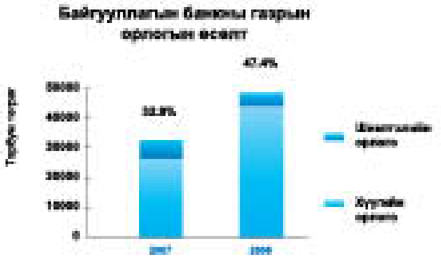

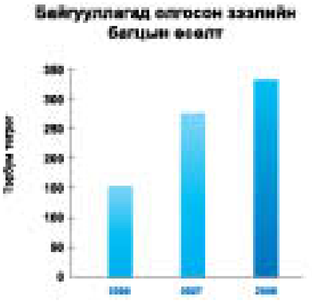

Төслийн санхүүжилт

ХХБ Монгол улсын тэргүүлэх томоохон 340 гаруй байгууллагуудад санхүүгийн зөвлөгөө өгөх, төслийн болон хөрөнгийн санхүүжилтийн дэмжлэг үзүүлсээр ирсэн бөгөөд тайлант 2008 онд газар тариалан, хүнсний ногоо, мал аж ахуй, хүнсний үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг дэмжих үүднээс Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй хүүгийн хөнгөлөлттэй, урт хугацаат төслүүдийг амжилттай санхүүжүүлэн ажиллаж, 2008 оны жилийн эцсийн байдлаар нийт 5.05 тэрбум төгрөгийн төслийн зээл олгожээ.

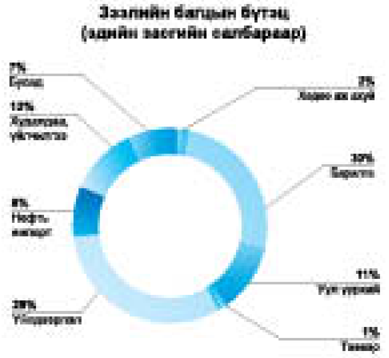

Түүнчлэн, гадаадын томоохон банк санхүүгийн байгууллагууд болон дотоодын банкуудтай хамтран өөрийн олгох зээлийн дээд хязгаараас давсан төслүүдийг санхүүжүүлэн ажиллалаа. Тухайлбал, Дэлхийн банк, Германы KfW, Солонгосын Exim банкны эх үүсвэртэй дунд болон

Аккредитив, баталгааны шимтгэлийн орлогын өсөлт

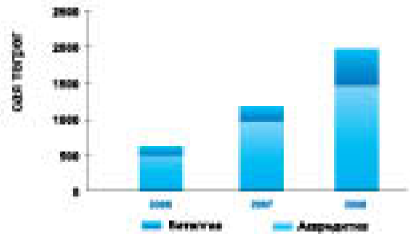

урт хугацаат эргэлтийн болон хөрөнгө оруулалтын зээлийн хөтөлбөр, Хүнс, хөдөө аж ахуйн яамны хүүгийн хөнгөлөлттэй урт хугацаат зээлийн хөтөлбөр болон ноолуурын үйлдвэрлэгч нарт олгосон дунд хугацааны зээлийн хөтөлбөр зэрэгт өөрийн үндсэн зээлдэгч нарыг хамруулан, бизнесийн үйл ажиллагааг нь өргөжүүлэн хөгжүүлэх, гадаад зах зээлд хүрээгээ тэлэхэд нь дэмжлэг үзүүллээ.

Худалдааны санхүүжилт

Тайлант онд зээлийн багцын чанарыг сайжруулж, эрсдэлийг бууруулах үүднээс Монгол улсын эдийн засгийн тэргүүлэх салбарууд болох уул уурхай, нефть бүтээгдэхүүн, ноос ноолуур болон худалдааны салбарт баримтлах бодлого, журам, аккредитив, баталгааны журмыг өнөөгийн зах зээлийн хөгжил дэвшил, нөхцөл байдалтай уялдуулан шинэчлэн боловсруулсан нь харилцагчдын эрэлт хэрэгцээг мэдэрсэн, бүтээгдэхүүн үйлчилгээ авах нөхцлийг нь сайжруулсан чухал алхам боллоо.

ХХБ нь худалдааны санхүүжилтийн үндсэн хэрэгслүүд болох дараах бүтээгдэхүүн үйлчилгээг харилцагчиддаа үзүүлж ирлээ. Үүнд:

- Бүх төрлийн аккредитив
- Бүх төрлийн баталгаа
- Гадаад худалдааны инкасс
- Японы буцалтгүй тусламжийн төлбөр тооцоо

Аккредитив, баталгаа, инкассын үйл ажиллагааг Монголбанк болон ХХБ-наас батласан заавар журмууд, олон улсын нийтлэг журам, стандартад тулгуурлан түргэн шуурхай, мэргэжлийн өндөр хэмжээнд гүйцэтгэн ирсэн туршлагатай бөгөөд тайлант онд нийт 489 аккредитив, баталгаа, инкасс, Японы буцалтгүй тусламжийн төлбөр тооцоог хийж гүйцэтгэлээ.

ХХБ томоохон аж ахуйн нэгжүүд, бизнес эрхлэгчдийн бизнес төлөвлөлтийн санхүүгийн үндсэн хэсэг болох мөнгөн урсгалын таамаглалыг хэрхэн тооцох загварыг бизнесийн онцлог шинжээс нь хамааран салбар тус бүр дээр боловсруулсан нь банкны харилцагчдад ирээдүйн бэлэн мөнгөний урсгалаа зөв тооцоолж, үр дүнтэй, өндөр ашигтай ажиллахад нь ихээхэн хувь нэмэр орууллаа.

ХХБ Монгол улсын эдийн засгийн өсөлтөд чухал үүрэг

гүйцэтгэдэг жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдэд зориулан бизнесийн үйл ажиллагааны онцлогт нь тохирсон, тааламжтай нөхцөл бүрдүүлсэн зээл олгох, санхүүгийн зөвлөгөө өгөх, болзошгүй эрсдэлээс хамгаалах, улмаар зээлийн багцын чанарыг сайжруулж, ашигт ажиллагааг нэмэгдүүлэх зорилго тавин ажилладаг юм.

Жижиг, дунд байгууллагуудад зориулсан үйл ажиллагаа

Жижиг, дунд байгууллагын банкны газрын орлогын өсөлт

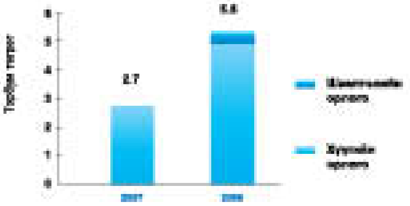

Тайлант онд жижиг, дунд байгууллагуудад банкны цогц үйлчилгээг хялбар, түргэн шуурхай хүргэх үүднээс Жижиг, дунд байгууллагын банкны газар (ЖДББГ)-ын дотоод бүтэц, зохион байгуулалтыг өөрчилж, 2008 оны 3 дугаар сараас эхлэн дамжлагын тогтолцоогоор үйл ажиллагаа явуулан, зээлийн шинжилгээ болон зээлийн хяналтын хэсгүүдэд хуваан өөрчилснөөр зээлийн шинжилгээний явц илүү шуурхай, төрөлжсөн байдлаар хийгдэж, зээлийн эргэн хяналт нарийсч, ажлын бүтээмж нэмэгдлээ.

Тайлант онд ХХБ нь жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдэд зориулан нийт 23.85 тэрбум төгрөгийн зээл олгож, оны эцсээр зээлийн үлдэгдэл 20.32 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өнгөрсөн оны эцэстэй харьцуулахад 24,5 хувиар өссөн байна.

Жижиг, дунд байгууллагын олгосон зээлийн өсөлт

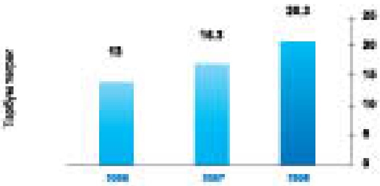

Ийнхүү эдийн засгийн хөгжилд томоохон хувь нэмэр оруулдаг жижиг, дунд байгууллагуудад олгосон зээлийн багц өссөнөөр энэ төрлийн зээлийн нийт орлого 4.0 тэрбум төгрөгт хүрч, 1.58 тэрбум төгрөгийн ашигтай ажиллалаа.

ЖДБ-ын зээлийн багцын бүтэц (эдийн засгийн салбараар)

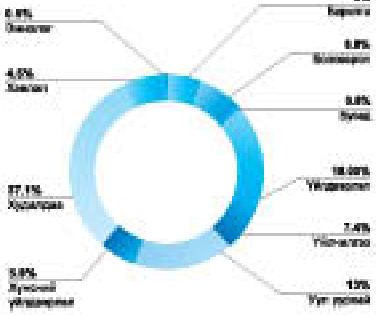

ХХБ нь жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг санхүүгийн үйлчилгээгээр дэмжээд зогсохгүй үйл ажиллагааг нь өргөжүүлэн хөгжүүлэхийг зорьж ажилладаг бөгөөд тайлант онд Дэлхийн банк болон Японы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны банкуудтай харилцаагаа үргэлжлүүлэн хамтран ажиллаж, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг 10 хүртэл жилийн хугацаатай, дотоодын банк санхүүгийн зах зээлээс бага хүүтэй, төслийн зээлээр санхүүжүүлэн, бизнесийн үйл ажиллагааг нь дэмжлээ. Түүнчлэн, харилцагчдын Тайвань болон Өмнөд Солонгос улсуудтай хийх худалдааны эргэлтийг дэмжиж, 3 хүртэл жилийн хугацаатай, хямд өртөгтэй эх үүсвэрээр санхүүжүүлэн ажиллалаа.

Иргэдэд зориулсан үйл ажиллагаа

Тайлант онд ХХБ иргэдэд зориулсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнийхээ цар хүрээг улам өргөжүүлэх, цаг тутам өсөн нэмэгдэж буй харилцагчдын хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн техник, технологийн дэвшилтэт арга хэрэгсэл бүхий хамгийн уян хатан нөхцөлтэй шинэ бүтээгдэхүүн нэвтрүүлэх зорилгоо амжилттай биелүүлэн ажиллалаа.

Шинээр бүтээгдэхүүн үйлчилгээг амжилттай нэвтрүүлэхийн зэрэгцээ уламжлалт бүтээгдэхүүн үйлчилгээний хүү шимтгэлийг харилцагчдад илүү таатай, нийцтэй байдлаар өөрчлөлт оруулсан нь харилцагчдын сэтгэл ханамжийг дээшлүүлж, шинэ харилцагчдын тоог нэмэгдүүлэхэд ихээхэн түлхэц боллоо.

Иргэдийн банкны газрын харилцагчдын өсөлт

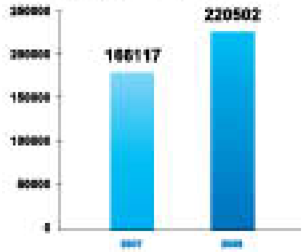

Иргэдэд олгосон зээлийн өсөлт

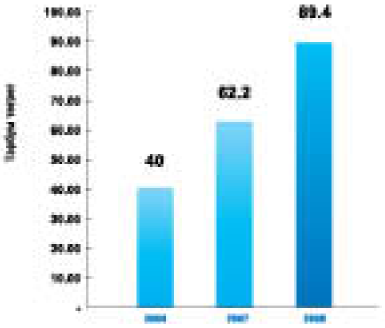

Иргэдэд олгосон зээлийн бүтэц (зээлийн төрлөөр)

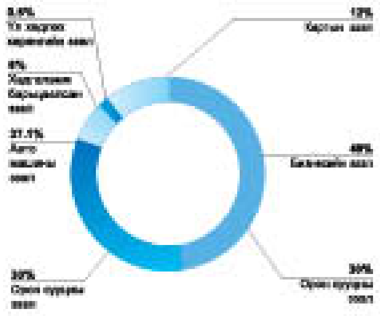

Зээлийн үйлчилгээ

ХХБ иргэдийн санхүүгийн хэрэгцээг хангах зээлийн олон төрлийн үйлчилгээг хүү, шимтгэлийн өрсөлдөхүйц нөхцөл, уян хатан бодлоготойгоор үзүүлдэг бөгөөд 2008 оны эцэст зээлийн өрийн үлдэгдэл 89.4 тэрбум төгрөгт хүрч, банкны нийт зээлийн багцын 20 хувийг эзэлж байгаа нь өмнөх оны эцсээс 42 хувиар өссөн юм.

Зээлийн төрлөөр авч үзвэл орон сууцны зээл 66.3 хувиар, хадгаламж барьцаалсан зээл 84.4 хувиар, цалингийн зээл 183.1 хувиар тус тус өссөн нь нийт зээлийн багцын өсөлтөд томоохон хувь нэмэр оруулжээ.
2004-2008 онуудын зээлийн багцын дүнг харьцуулан үзүүлвэл:

Ийнхүү, зээлийн багцын хэмжээ өссөнөөр нийт хүүгийн орлого 36.7 %-иар өсч, 14.4 тэрбум төгрөгт хүрсэн ба тайлант онд жижиг бизнесийн зээл, хэрэглээний зээл, тэтгэвэр барьцаалсан зээлүүдийн нөхцлийг харилцагчдад тааламжтайгаар хөнгөлөн өөрчилсөн нь зээл олголтыг нэмэгдүүлсэн бол Орон сууцны зээлийг хуваарьт төлбөрөөс илүү дүнгээр төлөхөд авах шимтгэлийг тэглэсэн нь харилцагчдын хүсэл сонирхолд нийцсэн алхам болсон

төдийгүй зээлийн нөхцлийг уян хатан байлгах бодлогын нэгэн илрэл юм.

Тайлант онд ХХБ нь "Монголын ипотекийн корпораци" ХХК-тай хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлэн, ипотекийн зээлийн багцыг шилжүүлснээр харилцагчдад урт хугацаат орон сууцны зээлийг олгох шинэ эх үүсвэрийг бий болголоо. Түүнчлэн, байнгын хамтран ажилладаг харилцагч байгууллагууддаа итгэл хүлээлгэн, ажилтнуудыг нь хөнгөлөлттэй нөхцөл бүхий орон сууцны зээлд хамруулаа.

Хадгаламжийн үйлчилгээ

Тайлант онд иргэдээс татан төвлөрүүлсэн хадгаламжийн хэмжээ 165.1 тэрбум төгрөгт хүрсэн ба үүнээс хугацаагүй хадгаламжийн үлдэгдэл 50.2 тэрбум төгрөг, хугацаатай хадгаламжийн үлдэгдэл 114.9 тэрбум төгрөг болж нэмэгдсэн нь иргэдийн нийт хадгаламж өмнөх оны мөн үеийнхтэй харьцуулахад 5.45 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

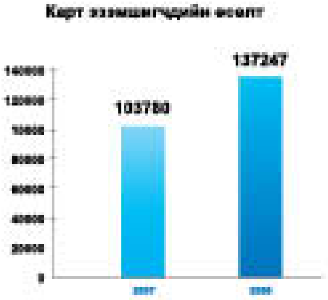

Харилцагчдын эрэлт хэрэгцээг хангасан шинэ бүтээгдэхүүн үйлчилгээг нэвтрүүлэх зорилгын хүрээнд тайлант онд санхүүгийн зах зээл дээр чөлөөтэй хөрвөх чадвартай, дэлхийн жишигт нийцсэн Хадгаламжийн сертификатийн бүтээгдэхүүнийг төгрөг, ам.долларын гэсэн үндсэн хоёр валютын төрлөөр зах зээлд нэвтрүүлж ажилласан нь цаг үеэ олсон оновчтой алхам боллоо. Мөн 9 сарын хугацаатай хадгаламжийн бүтээгдэхүүнийг төгрөг, ам.доллар, юань гэсэн валютын төрлөөр зах зээлд нэвтрүүлж, ажил олгогч, ажилтан хоорондын уялдаа холбоог бататгасан "Ажил олгогчийн урамшуулалт хадгаламж"-ийн бүтээгдэхүүнийг харилцагчдад хүргэлээ.

Картын үйлчилгээ

Монголын банк санхүүгийн байгууллагуудаас анх удаа картын хамгийн өргөн хүрээ, цоо шинэ, дэвшилтэт олон төрлийн төлбөрийн картуудыг зах зээлд нэвтрүүлсэн банк бол Худалдаа, хөгжлийн банк юм.

Тайлант онд картын бүтээгдэхүүн үйлчилгээнүүдийг сайжруулах, боловсронгуй болгох, шинэ төрлийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээг нэвтрүүлэх, картаар үйлчлэгч байгууллагуудын сүлжээг нэмэгдүүлэх зорилтуудаа амжилттай гүйцэтгэн ажиллалаа.

Картын үйлчилгээний орлого

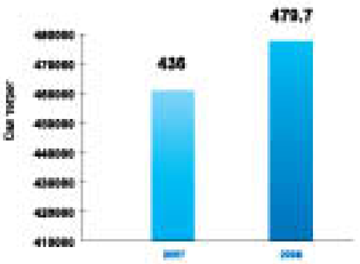

Картаар үйлчлэгч байгууллагын өсөлт

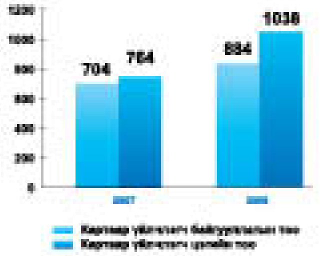

Гадаадын банкуудтай хийсэн төлбөр тооцооны өсөлт

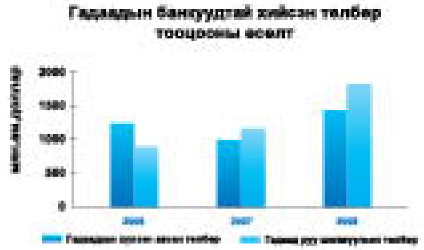

Картын өргөн хүрээ, харилцагчдын тоогоор тэргүүлэгч байр сууриа бататган, 2008 онд олон улсын эрхтэй Classic, Gold, Business, Platinum гэсэн 4 төрлийн MasterCard-ыг "Евро", "Ам.доллар"-ын сонголттойгоор Монголын зах зээлд нэвтрүүлсэн нь анхдагч болж чадсан юм. Түүнчлэн, Зуны Олимпийн 29-р наадамд зориулан Visa International байгууллагатай хамтран 2 төрлийн "Олимп" Visa картыг харилцагчиддаа хүргэлээ.

Харилцагч, карт эзэмшигчдийнхээ эрэлт хэрэгцээг судалж, түүнд нийцсэн бүтээгдэхүүн үйлчилгээг санал болгох зорилгоор 2008 онд картын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хүү шимтгэл, хураамжийн нөхцлийг Монголын картын зах зээлийн хамгийн таатай доод хэмжээнд шинэчлэн тогтоосон юм. Тайлант оны эцсийн байдлаар зах зээлд гаргасан нийт картын тоо хэмжээ 34,000-д хүрч, 2007 онд зах зээлд гаргасан картын тоо хэмжээнээс даруй 22 хувиар өссөн бөгөөд 2008 онд карт эзэмшигчдийн тоо 137,000-д хүрсэн байна.

Тайлант онд дэлхийн төлбөрийн картын зах зээлд тэргүүлэгч VISA, MasterCard, AmericanExpress, JCB байгууллагуудтай харилцаа холбоогоо өргөжүүлэн тэлж, урамшуулал хөнгөлөлтүүдийг хамтран хэрэгжүүлэхийн зэрэгцээ Монгол улсын бэлэн бус төлбөр тооцооны хэрэглээг дэмжих үүднээс картыг төлбөрт хүлээн авах сүлжээг өргөтгөж, картаар үйлчлэгч үйлчилгээний байгууллагын тоог 31 хувиар, карт хүлээн авах терминалын тоог 42 хувиар өсгөсөн нь картаар хийсэн худалдан авалтын гүйлгээний дүн өнгөрсөн оны эцсээс даруй 74 хувиар өсчээ.

Түүнчлэн, дэлхий нийтийн хэрэглэгчдийг хил хязгааргүй нэгтгэж байгаа интернэт худалдаа эрхлэх нөхцлийн аюулгүй байдлыг бүрэн хангасан Verified by Visa технологийн үйлчилгээг өргөжүүлэн ажилласнаас гадна шинээр MasterCard-ын Secure Code технологийг хэрэгжүүлэх бэлтгэл ажлыг бүрэн хангалаа.

Гадаад төлбөр тооцоо

Гадаад төлбөр тооцоогоор тэргүүлдэг ХХБ-ны 2008 онд хийгдсэн гадаад гүйлгээний хэмжээ 58 хувиар, гадаадаас хүлээн авсан гүйлгээний хэмжээ 41.9 хувиар тус тус өсч, монгол улсыг дэлхийтэй холбогч санхүүгийн гүүр нь байж чадлаа.

Moneygram

Олон улсын мөнгөн гуйвуулгын Moneygram байгууллагын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр ХХБ ажилладаг бөгөөд өнгөрөгч онд БНХАУ, БНСУ руу мөнгөн гуйвуулга хийх, мөнгө хүлээн авахад онцгой хөнгөлөлт, урамшуулалттайгаар үйлчилсэн нь харилцагчдын талархлыг ихээр хүлээж, MoneyGram байгууллагаас "2008 оны Маркетингийн шилдэг хамтрагч байгууллага" шагналыг хүртлээ.

И-биллинг үйлчилгээ

ХХБ цахим нэхэмжлэх буюу И-биллинг үйлчилгээг зах зээлд анхлан нэвтрүүлснээр өдгөө Монгол улсын үүрэн телефоны үйлчилгээ үзүүлэгч бүх операторуудын хэрэглэгчид энэ үйлчилгээнд хамрагдах боломжтой болж, цаг заваа хэмнэж байгаа юм.

Хувийн банкны үйлчилгээ

Банкны үнэ цэнэтэй, нэр хүнд бүхий томоохон харилцагч иргэд, байгууллагуудад зориулан санхүүгийн мэдээллийн нууцлалыг нь хадгалж, дээд зэргийн тохилог, тав тухтай орчинд хүсэл сонирхол, сэтгэл ханамжид нь нийцүүлэн банкны бүх төрлийн цогц үйлчилгээг өндөр хэмжээнд үзүүлдэг Хувийн банкны төвийн харилцагчдын тоо тайлант онд 30% -иар, татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ 13% буюу 3 тэрбум төгрөгөөр өсч, энэхүү төвийн харилцагч бүрт олгодог санхүүгийн уян хатан нөхцөл, зээлийн хамгийн өндөр хязгаартай банкны шилдэг бүтээгдэхүүн, нэр төрийн баталгаа болсон Платинум карт эзэмшигчийн тоо өмнөх оныхоос 41 %-иар өссөн байна.

Салбар банкны үйлчилгээ

Тайлант онд ХХБ-ны нийт салбаруудын орлого 20,8 тэрбумд хүрсэн нь өнгөрсөн оныхоос 45,29%-иар өсч, банкны нийт орлогын 23,0%-ийг эзэлж байна.

Салбаруудын зээлийн багцын үлдэгдэл 2008 оны эцэст 85,7 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 40,4%-иар өссөн ба энэ нь тус банкны нийт зээлийн багцын үлдэгдлийн 19,2%-ийг эзэлж, зээлийн хүүгийн орлого 13,8 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх оны үр дүнгээс 46,3%-иар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Салбаруудын үйлчилгээний орлого

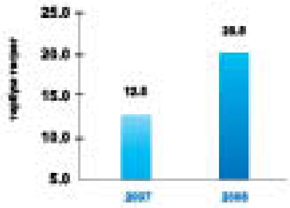

TDB
TRADE & DEVELOPMENT BANK

МОНГОЛ УЛС ДАХЬ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ДЭМЖИГЧ БАНК

euromoney
conferences

Олон улсын Euromoney байгууллагаас дэлхийн бүс нутгуудад зохион байгуулдаг Хөрөнгө оруулагчдын "Euromoney чуулга уулзалт"-ын ерөнхий ивээн тэтгэгчээр ХХБ 2006 оноос оролцлоо. "Euromoney чуулга уулзалт" Монголд гадаадын хөрөнгө оруулалтыг татах, эдийн засгийн өсөлтийг нэмэгдүүлэх, дотоодын санхүүгийн салбарт олон улсын туршлагыг нэвтрүүлэх зорилгоор 2007 онд Нью Йорк, 2008 онд Лондон хотноо тус тус зохион байгуулагдлаа.

FIFTA
MONGOLIA

ХХБ нь Гадаадын хөрөнгө оруулалт, гадаад худалдааны агентлаг (ГХОГХА)-тай 2006 оноос хамтран ажиллаж, хөрөнгө оруулагчдын бизнес форум, хурал зөвлөгөөн, уулзалтуудыг зохион байгуулж, гадаадын хөрөнгө оруулалтыг дэмжиж, Монголын эдийн засгийн хөгжилд хувь нэмрээ оруулдаг юм.

Tel: (976) 312362, 331133 Fax: (976) 327028, 331155 www.tdbm.mn

ГАДААД ХАРИЛЦАА ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Гадаад харилцаа болон Корреспондент банкны үйл ажиллагаа

ХХБ тайлант онд гадаад харилцаа, хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлэх, корреспондент банкуудтай тогтоосон бизнесийн харилцаагаа тогтвортой хадгалах, бусад банк санхүүгийн байгууллагуудтай шинээр харилцаа холбоо тогтоох, олон улсын хөрөнгийн зах зээл дээр эх үүсвэр татах чиглэлээр амжилттай ажиллалаа.

Германы DZ bank, Финляндийн Nordea банкуудтай корреспондент харилцаа тогтоон, Швед кроны гүйвүүлга, төлбөр тооцоог харилцагчдад хүргэх үүднээс Шведийн Nordea банкинд Швед кроны дансыг, төлбөр тооцоог түргэн гүйцэтгэх, банк хоорондын зээлийг дэмжих зорилгоор Russian Agricultural Bank-нд ам.долларын, рублийн дансыг тус тус нээснээр ХХБ-ны ностро данс болон корреспондент банкуудын хүрээ өргөжин тэллээ.

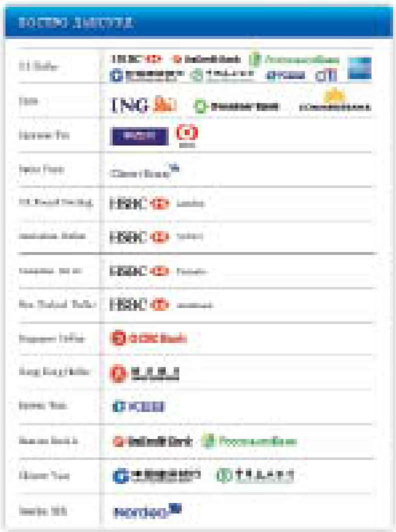

Харилцагчдын гадаад төлбөр тооцоог хурдан шуурхай болгох үүднээс American Express Bank (хуучин нэрээр), Citibank-уудаас харилцагчийн төлбөрийг бүрэн дүнгээр нь хүлээн авагчид шилжүүлэх үйлчилгээг нэвтрүүлсэн нь харилцагчдын эрэлт хэрэгцээнд бүрэн нийцэж чадсан юм.

2008 оны 3 дугаар сард гадаад харилцаа хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлэх харилцагчдын төлбөр тооцоог түргэн шуурхай болгох чиглэлээр China Construction банктай "Харилцан ойлголцлын санамж бичиг"-т, мөн оны 12 дугаар сард Agricultural Bank of China-тай " Хил худалдааны төлбөр тооцоог интернет банкаар хийх гэрээ" болон "Алтан түрүү юаны карт нээх гэрээ" зэргийг тус тус байгууллаа.

Түүнчлэн, Монгол улсад гадаадын хөрөнгө оруулагчдыг татах, үр ашгийг дээшлүүлэх, эдийн засгийн өсөлтөд зэрэгцээр нөлөөлж чадахуйц харилцаа, хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх чиглэлийг дэмжин ажиллах зорилгоор Гадаадын хөрөнгө оруулалт, гадаад худалдааны агентлаг (ГХОГХА)-тай хамтын ажиллагааны гэрээ байгуулж, Английн Лондон хотноо зохиогдсон

Монгол-Европын Хөрөнгө оруулагчдын чуулга уулзалт, Монгол улсад зохион байгуулагдсан "Euromoney-2008" чуулга уулзалт, Монгол Японы бизнес форум зэрэг үйл ажиллагаанд ХХБ нь ерөнхий ивээн тэтгэгч, тэргүүлэгч хандивлагчаар оролцлоо.

Худалдааны санхүүжилтийн үйл ажиллагаа

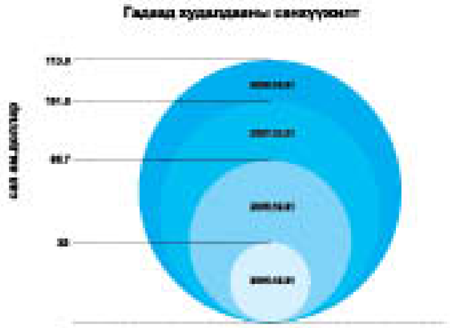

Тайлант онд худалдааны санхүүжилтийн зээлийн шугамын ашиглалтыг нэмэгдүүлэн, үр дүнг нь сайжруулан ажилласны зэрэгцээ DZ банк, Agricultural Bank of China банкууд ХХБ-нд зээлийн шугам шинээр баталж, EXIM Bank Republic of China гадаад худалдааны дахин санхүүжилтийн зээлийн шугамыг 4 сая ам.доллар болгон нэмэгдүүлснээр олон улсын нэр хүнд бүхий банк санхүүгийн байгууллагаас ХХБ-нд нээсэн худалдааны санхүүжилтийн зээлийн шугамын нийт хэмжээ оны эцсээр нийтдээ 113 сая ам.долларт хүрч, өмнөх оныхоос 11.9 хувиар нэмэгджээ.

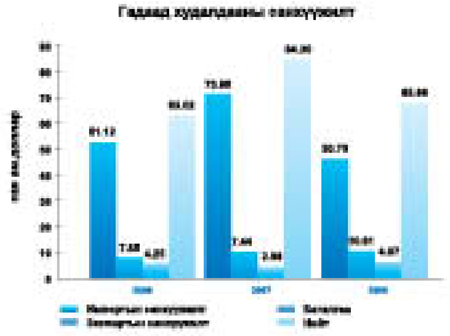

Худалдааны санхүүжилтийн хэмжээ нэмэгдэн, ашиглалт сайжирснаар ХХБ-тай корреспондент харилцаатай ажилладаг дэлхийн нэр хүнд бүхий ING Bank, Mizuho, BhF Bank, UBS, BNP Paribas, Unicredit Bank Moscow, Standard Chartered Bank Plc, IFC, DZ Bank, Commerzbank, Korea EXIM Bank, EXIM Bank Republic of China, Vneshtorgbank Moscow зэрэг банкуудын баталсан зээлийн шугамыг ашиглан баталгаатай аккредитив, баталгаа, урт богино хугацаат худалдааны санхүүжилтийн зээлүүдийг харилцагчдын бизнесийн цар хүрээг өргөжүүлэх, олон улс руу үйл ажиллагаагаа тэлэхэд нь зориулан олгосон нь корреспондент банкуудын харилцаа өндөр хэмжээнд байгааг харуулж буй юм.

Төслийн зээлжүүлэлтийн үйл ажиллагаа

The World Bank

Дэлхийн банкны "Хувийн хэвшлийг дэмжих 2 үе шаттай төслийн зээл"

JBIC

Японы олон улсын хамтын ажиллагааны банкны "Хувийн хэвшлийг хөгжүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах хоёр үе шаттай төслийн зээл"

Тайлант онд төслийн зээлүүдийн хэрэгжилтийг нэмэгдүүлэхэд гол зорилт тавьж ажилласан бөгөөд Дэлхийн банк, Японы олон улсын хамтын ажиллагааны банк (ЯОУХАБ), KfW банкуудаас тус банкаар дамжуулан олгож буй төрөл бүрийн төслийн зээлийн үйл ажиллагаанд дамжуулан зээлдэгч банкаар ажиллалаа.

Дэлхийн банкнаас хамтран хэрэгжүүлж буй "Хувийн хэвшлийг дэмжих төслийн зээл 2"-ын хүрээнд 2.8 сая ам.доллар болон 850.0 сая төгрөгийн дэд зээлүүд, ЯОУХАБ-наас хэрэгжүүлж буй "Жижиг, дунд

үйлдвэрлэлийг дэмжих байгаль орчныг хамгаалах 2 үе шатлалт төсөл"-д дамжуулан зээлдүүлэгч банкаар сонгогдон, 51.1 мянган ам.доллар болон 530.0 сая төгрөгийн дэд зээлүүдийн эх үүсвэрийн асуудлыг шийдвэрлэн зээлдэгчдэд дамжуулан олголоо.

Түүнчлэн, Германы KfW банкны "Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих" төслийн зээлийн хүрээнд 323.0 мянган еврогийн дэд зээлийг дамжуулан олгоод байна.

Үүний зэрэгцээ Дэлхийн банкны "Хувийн хэвшлийг дэмжих төслийн зээл 2" төслийн хүрээнд ХХБ-ны "Сургалтын хөтөлбөр-2008"-ыг боловсруулан Дэлхийн банкны техник туслалцааны гэрээний хэрэгжилтийг эхлүүлээд байна.

Хамтын санхүүжилтийн үйл ажиллагаа

ХХБ нь Монгол улсын эдийн засагт чухал нөлөө үзүүлдэг голлох салбарууд болох нефтийн бүтээгдэхүүний импорт, уул уурхайн салбарын томоохон харилцагчиддаа зориулан олон улсын болон дотоодын банк санхүүгийн байгууллагуудтай хамтран хамтын санхүүжилтийн зээлийг зохион байгуулах ажиллагаагаа жил бүр өргөжүүлсээр ирлээ. Энэ онд гадаадын нэр хүнд бүхий банк санхүүгийн байгууллагуудтай хамтран нийт дүнгээр 19 сая ам.долларын хамтын санхүүжилтийн зээлийг өөрийн томоохон харилцагчиддаа зохион байгуулж хамтран ажиллаа.

Тайлант онд Хамтын санхүүжилтийн зээлээс нийт 1.2 тэрбум төгрөгийн хүүгийн орлого, 11.6 сая төгрөгийн хүүгийн бус орлоготой ажилласан нь мөн онд төлөвлөсөн хэмжээнээс даруй 82 хувиар давуулан биелүүлжээ.

Германы KfW Банкны "Хувийн хэвшлийн жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих хөрөнгө оруулалтын төслийн зээл"

Korea Eximbank

Солонгосын экспортыг дэмжих зээл

The Export-Import Bank of the Republic of China

Тайваний экспортыг дэмжих банкны санхүүжилтийн зээл

ХӨРӨНГӨ ЗОХИЦУУЛАЛТ АРИЛЖАА

Мөнгөний зах зээл

Тайлант онд ХХБ мөнгөний зах зээлд тэргүүлэгч байр суурьтай оролцсон хэвээр байсан төдийгүй бусад арилжааны банкуудтай харилцан ашигтай хамтын ажиллагаа өргөжүүлж, арилжааны банк хоорондын захын үйл ажиллагааг эрчимжүүлэхэд чухал хувь нэмэр оруууллаа.

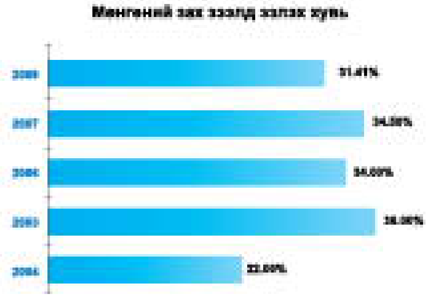

Мөнгөн хөрөнгийн удирдлагын хүрээнд банкны төлбөрийн чадварыг зохистой түвшинд хангахын зэрэгцээ илүүдэл нөөцийн удирдлагыг сайжруулж, хүүгийн орлогын хэмжээг нэмэгдүүлэх зорилго тавин ажилласан нь үр дүнгээ өгч гадаад, дотоодын санхүүгийн зах зээл эрсдэл өндөртэй байсан өнгөрсөн оныг амжилттай үдлээ.

Оны эцсийн байдлаарх Төв банкны үнэт цаасны багцын хэмжээгээр дотоодын мөнгөний зах зээлийн 31.41%-ийг эзэлж байгаа нь ХХБ-ны хөрвөх чадвар сайн байгааг харуулж байгаа ба бэлэн мөнгөний урсгалыг зохицуулах, хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааг дэмжин ажиллалаа.

Түүнчлэн, Монголбанкнаас тавьсан төлбөрийн чадварын зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтүүдийг тухай бүр байнга бүрэн хангаж ажилласан нь харилцагчдын тус банкинд итгэх итгэлийг баталгаажуулах алхам болсны

зэрэгцээ банк хоорондын хадгаламж, зээл, овернайт зээл, үнэт цаасны репо арилжаа зэрэг дотоодын банк хоорондын зах зээлд хэрэглэж болох бүхий л арга хэрэгслүүдийг идэвхитэй ашиглалаа.

Валютын зах зээл

Монгол улсын банк санхүүгийн салбарт хамгийн олон гадаад валютаар төлбөр тооцоо, гадаад гуйвуулга гүйцэтгэдэг ХХБ олон улсын санхүүгийн зах зээлд өөрийн гэсэн байр суурийг эзлэн, гадаад валютын арилжааны 40 хувийг дангаараа гүйцэтгэж байна.

Өнгөрөгч онд дэлхийн томоохон хөрөнгийн захууд хөдөлгөөнтэй байж, ихээхэн хэмжээний гарз хохирол амссан жил байсан ч ХХБ гадаад, дотоод зах зээлд үйл ажиллагаагаа хэвийн, идэвхитэй үргэлжлүүлэн явууллаа.

Энэ хүрээнд харилцагчидтай харилцах холбоогоо улам бэхжүүлж, шинэ харилцагчдыг татах зорилгоор өрсөлдөгч банкуудаас илүү уян хатан, бага ханшийг санал болгож, зах зээлийн судалгааг тогтмол үр ашигтай гүйцэтгэснээр харилцагчдын тоо өсч, валютын арилжааны эргэлт 137 хувиар нэмэгджээ.

Алтны арилжаа

Монгол улсын дотоодын арилжааны банкууд дотроос анхлан биет алт худалдан авах албан ёсны зөвшөөрлийг 2000 онд ХХБ авснаас хойш биет алтны арилжааны зах зээл дээр тэргүүлэх байр суурийг эзэлсээр байна.

Тайлант онд Худалдаа, хөгжлийн банк нийт 93 харилцагчтай шууд холбогдож биет алтны арилжаатай холбоотой олон төрлийн үйлчилгээг үзүүлэхийн зэрэгцээ харилцагчиддаа долоо хоног тутам алт, валют, бусад үнэт металлуудын зах зээлийн тойм мэдээллийг хүргэж ажиллалаа.

Тайлант онд Монгол улсын арилжааны банкуудаас анх удаа "Биет алтны своп" арилжааг гадаадын томоохон банкуудын нэг болох "Goldman Sachs international"-тай хамтран амжилттай хэрэгжүүлээд байна.

Хэдийгээр Ашигт малтмалын хуульд заасан зарим нэг заалттай холбоотойгоор биет алтны борлуулалт сүүлийн жилүүдэд буурах хандлага ажиглагдаж байгаа боловч Худалдаа, хөгжлийн банкны зах зээлд эзлэх хувь

хадгалагдсаар байна.

Харилцагчдын өдрөөс өдөрт өсөн нэмэгдэж буй санхүүгийн хэрэгцээнд зориулж олон улсын зах зээлийн ханшийн хүчтэй хөдөлгөөнөөс өөрсдийн хөрөнгөө хамгаалахад нь зориулж мөнгөн хөрөнгийн удирдлагын цогц үйлчилгээнүүдийг сайжруулан хүргэж байна.

Актив пассивын удирдлага

Тайлант онд банкны актив пассивын удирдлагыг сайжруулж хөрвөх чадвар дээр илүү анхаарч, эрсдэл багатай активт хөрөнгийг байршуулан, үүсэж болох эрсдэлийг боломжит хамгийн бага түвшинд байлгах зорилт тавин, банкны ашигт ажиллагааг нэмэгдүүлж ажиллалаа.

Үүний үр дүнд Монголын арилжааны банкуудаас хамгийн тогтвортой зээлдэгч байж харилцагч аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын бизнесийн үйл ажиллагааг дэмжиж, тэдэнд хүргэж буй бүтээгдэхүүн үйлчилгээний хүү, шимтгэлийг хамгийн тогтвортой байлгасан нь банкны ашигт ажиллагаанд үлэмж хувь нэмрийг оруулллаа.

ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА

Нийт зээлийн багцын бүтэц

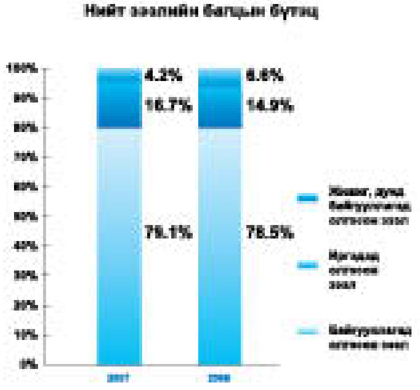

Үйл ажиллагаанаас учирч болох эрсдэлийн удирдлагыг бууруулах цогц арга хэмжээг боловсруулах, хэрэгжүүлэх, хянахад банкны эрсдэлийн удирдлагыг өндөр хэмжээнд байлгах шаардлагын хүрээнд ХХБ тайлант онд эрсдэлийн удирдлагын олон талт шинэлэг аргачлалыг нэвтрүүлэх, зээлийн эрсдэлийн удирдлага, хяналтыг сайжруулах, чанаргүй зээлийн хувь хэмжээг бууруулах, эдийн засгийн төвлөрлийн эрсдэлийг бууруулахад анхааран ажиллалаа.

Зээлийн эрсдэлийн удирдлага

Салбарын зээлийн эрсдэлийг бууруулах үүднээс салбарын зээлийн зөвлөлийн зээл олгох эрхийн хэмжээг тогтоох загварыг боловсруулж, зээл олгосны дараах хяналтыг сайжруулах, тогтмолжуулах үүднээс салбарын зээлийн багцын чанарыг хагас жил тутамд шалгах үйл явцыг гүйцэтгэлээ. Ингэснээр чанаргүй зээлийн нийт багцад эзлэх хувь хэмжээг 2.0 хувь байснаас 1.5 хувь болгож бууруулж ажиллалаа.

Зах зээлийн эрсдэлийн удирдлага

Тайлант онд улс орны эдийн засгийн нөхцөл байдлаас учирч болох эрсдэлийг бууруулах үүднээс салбарын санхүүжүүлэлтийн бодлогыг боловсруулан ажилласнаар зээлийн эрсдэлийн удирдлагыг сайжруулж, зээлийн салбарын төвлөрлийн эрсдэлд хяналт тавих үйл ажиллагааг өндөр түвшинд гүйцэтгэх боломжийг нээж өгчээ.

Банкны гадаад валютын болон үнэт цаасны дериватив арилжааны эрсдэлийг хэмжиж, санхүүгийн үндсэн хэрэгслүүдийн ханшийн өөрчлөлтөөс үүдэн банкны багцаас алдаж болох алдагдлыг хянах үүднээс эрсдэлийг үнэлэх олон улсын VAR аргыг ашиглан банкны нээлттэй багцаас алдаж болох алдагдлыг хэмжин удирдлагыг мэдээллээр хангаж ажиллалаа. Банкны багцаас алдаж болох алдагдлыг бодитойгоор үнэлж буй эсэхийг тогтоохдоо буцаан тестлэх (backtesting) аргыг хэрэглэдэг ба VAR ашиг, алдагдлын хэмжээ нь итгэлцлийн түвшинд харгалзан зөвшөөрөх хэмжээнд (BASEL-ийн хорооны шалгуурт) нийцэж байгаад хяналт тавьж ажиллалаа.

Байгууллагын зээлийн чанар

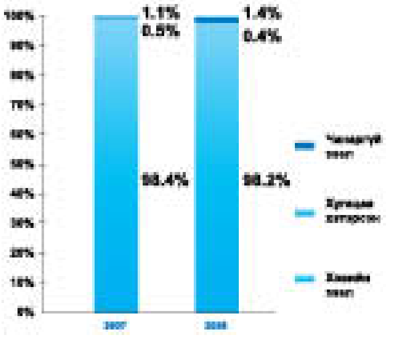

Хөрвөх чадварын эрсдэлийг удирдах чиглэлээр:

Банкны үйл ажиллагааны хүрээнд хөрвөх чадварын эрсдэлийг бууруулах, сэргийлэх зорилгоор эрсдэлийн удирдлагын цогц бодлогыг боловсруулан ажиллаж, харилцагчийн өмнө хүлээсэн банкны найдвартай ажиллагааг дээшлүүлж, эрсдэлийн удирдлагын үйл ажиллагаанд томоохон ахиц дэвшил гарлаа.

Жижиг, дунд байгууллагын зээлийн чанар

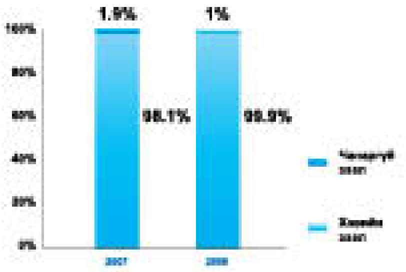

Үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлага

Үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагыг сайжруулах, эрсдэлийг бууруулах арга замыг тодорхойлох, хяналтыг тогтмолжуулах үүднээс үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагын хороог байгуулсан ба Эрсдэлийн удирдлагын газраас үйл ажиллагааны эрсдэлтэй холбоотой асуудлыг нэгтгэн дүгнэж, тус хороогоор хэлэлцэх ба гарсан шийдвэрийн биелэлтэд хяналт тавьж ажиллаж байна.

Түүнчлэн, жил бүр зээлийн хүүгийн эрсдэлийн хувь хэмжээг харилцагчийн эрсдэлийн үнэлэмж тооцох загварт оруулан шинэчлэн тогтоодог бөгөөд үүний үр дүнд зээлдэгчийн эрсдэлийн үнэлгээнд харгалзах

зээлийн хүү бодитой тогтоогдож, зээлийн багцын эрсдэлийн хувь хэмжээ тогтвортой буурлаа.

МЭДЭЭЛЛИЙН ТЕХНОЛОГИ

ХХБ мэдээллийн технологийн дэвшилтэд, орчин үеийн үйл ажиллагааг банкны бизнест ашиглан, банкны үйл ажиллагааны тасралтгүй найдвартай байдлыг хангах, дэвшилтэд технологид суурилсан шинэ бүтээгдэхүүн үйлчилгээг судлан нэвтрүүлэх, харилцагчдын өсөн нэмэгдэж буй хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн бүтээгдэхүүн үйлчилгээг мэдээллийн технологийн дэвшлээр бий болгох, банкны үйл ажиллагааг автоматжуулах, ингэснээр ажилтнуудын хөдөлмөрийн бүтээмжийг дээшлүүлэх зэрэгт онцгойлон анхаарч ажилладаг.

Тайлант онд банкны суурь бүртгэлийн системийг шинэчилж, энэхүү системд тулгуурласан олон шинэ модуль, функцийг нэвтрүүлсэн төдийгүй байгууллагын хэрэгцээ шаардлагад хөрөнгийн зохистой удирдлагын систем, худалдааны санхүүжилтийн системийг шинээр нэвтрүүлэх, картын системийг банкны суурь бүртгэлийн системтэй нэгтгэх гэх мэт ажлуудыг эхлүүлээд байна.

Ингэснээр ХХБ харилцагчиддаа найдвартай, чанартай, олон төрлийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээгээр нэгэн зэрэг үйлчлэх боломж нээгдэж, банкны дотоод үйл ажиллагаа хөнгөн шуурхай болж, хувь хүнээс хамаарах эрсдэлийг бууруулах олон давуу талууд бий болох юм.

Харилцагчийн цаг завыг хэмнэсэн интернет банкны дараагийн үе шат гэж болох Мобайл банкны системийг 2008 онд шинээр нэвтрүүлж, зах зээлд гаргахад бэлэн болголоо.

Тайлант онд банкны тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх зорилгын хүрээнд орчин үеийн дэвшилтэд технологийн шаардлагад нийцсэн 5 ширхэг ATM, Verifone брэндийн 100 ширхэг GPRS POS терминал, 100 ширхэг Dial up POS терминалыг шинээр нэмж суурилууллаа.

Түүнчлэн, банкны үндсэн системүүдийн сервер компьютер болон өгөгдлийн сангийн серверүүдийг шинэчлэн суурилуулсан нь харилцагчдын мэдээллийн нууцлалыг өндөр түвшинд хамгаалах, банкны систем мэдээллүүдийн найдвартай ажиллагаа, хадгалалт, харилцагчдад үзүүлэх үйлчилгээний цар хүрээг нэмэгдүүлэх, үйлчилгээг түргэн шуурхай хүргэх боломжийг бий болголоо.

ХҮНИЙ НӨӨЦИЙН УДИРДЛАГА

ХХБ-ны 2008 оны хүний нөөцийн бодлогын гол цөм нь "зөв бөгөөд хэрэгтэй хүн" тус банкны үйл ажиллагааны амжилтын гол үндэс гэсэн зарчим байсан бөгөөд 2008 онд тус банкнаас баталсан Хүний нөөцийн бодлогод ч энэхүү зарчим тусгалаа олсон юм.

ХХБ-ны ажилтнуудыг банкны эрхэм зорилгыг хэрэгжүүлж, харилцагчдаас тавьж буй өндөр шаардлагад нийцэж чадахуйц чадварлаг ажилтнууд болгон хөгжүүлэх, харилцагч, баг хамт олны эрх ашгийг дээдлэн хүндэлж, ажилдаа үнэнхүү сэтгэлээсээ ханддаг, үнэнч шударга ажилладаг ёс зүйн өндөр төлөвшилтэй болгох, тэдний тогтвортой, өндөр бүтээмжтэй ажиллах, хөгжих орчин, нөхцлийг бүрдүүлэх асуудлууд урьд онуудын нэгэн адил хүний нөөцийн удирдлагын үйл ажиллагааны гол чиглэл байлаа.

2008 онд хүний нөөцийн удирдлагыг боловсронгуй болгох чиглэлээр гүйцэтгэсэн ажлуудын нэг нь хүний нөөцийн бодлогыг хэрэгжүүлэх, удирдлагыг зохион байгуулах эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох асуудлууд байлаа.

Энэ чиглэлээр тус банкны хүний нөөцийн бодлогод тусгагдсан зорилтууд, зарчмуудыг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай гол гол заавар журмуудыг шинээр боловсруулж мөрдөх, судалгаа, төлөвлөлтийг бодитой, үр нөлөөтэй болгох арга хэмжээнүүд авлаа.

2008 онд хүний нөөцийн бодлогын хүрээнд "Хүний нөөцийн эргэцийн төлөвлөлт", "Хөрвөх чадварын төлөвлөлт"-ийг гарган түүнийгээ бодитойгоор хэрэгжүүлэн ажилласнаар боловсон хүчний нөхөн хангалтыг урьдчилан төлөвлөх, зохицуулалтыг үйл ажиллагааны тасалдал гаргахгүйгээр хийх, бүрдүүлэх хугацааг багасгах тапаар бодитой үр дүнд хүрлээ.

Манай банкны үйл ажиллагааны цар хүрээ өргөжин, актив өссөнөөр хүний нөөцийн хэрэгцээ нэмэгдэж 2008 онд тус банкны ажилтны тоо 700 орчимд хүрч, 10,7 хувиар өсжээ.

Тайлант онд хэрэгжүүлсэн хүний нөөцийн бодлогын нэг онцлог нь хүний нөөцийн эргэцийн тогтвортой байдлыг хангах асуудал байсан бөгөөд энэ асуудлын хүрээнд банкны ажилтнуудын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх, цалин урамшууллыг нэмэгдүүлснээр ажилтнуудад олгох хөнгөлөлттэй зээл өнгөрсөн оноос 2 дахин өсөж, төрөл бүрийн тэтгэмж тусламж өнгөрсөн оноос 5 дахин нэмэгдсэн байна.

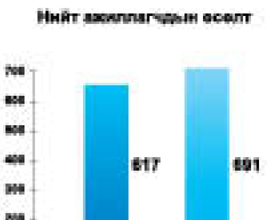

Ажилтнуудын үндсэн цалинг хоёр удаа нэмэгдүүлж, ажлын гүйцэтгэлийн үнэлгээг үндэслэн 938 сая төгрөгийн урамшуулал олгосон ба 302,9 сая төгрөгийн нэмэгдэл цалинг олгожээ.

Ажилтнуудыг тогтвор суурьшилтай ажиллуулах

бодлогыг 2008 онд түлхүү баримталж ажилласнаар шилжилт хөдөлгөөн багасаж, ялангуяа, боловсон хүчний гадагшаа урсгал эрс багассан ба энэ үзүүлэлтийг өмнөх оны мөн үеийн үзүүлэлттэй харьцуулж үзвэл 47,1%-иар буурсан байна.

Ажилтнуудын өөрийгөө хөгжүүлэх идэвхи, санаачлагад тулгуурлан сургалтыг зохион байгуулах, сургалтын арга барил, сэдэв, хэлбэрийг боловсронгуй болгох арга хэмжээнүүдийг авч, сургагч багш нарыг бэлтгэх, үндэс тайлант сургалтын хэлбэрийг түлхүү ашиглах, сургалтын тооноос гадна чанарын асуудлыг тэргүүн зэрэгт тавьж ажилласан зэрэг нь 2008 онд сургалтын үр нөлөө өгөөжийг нэмэгдүүлэх нэг чухал нөхцөл боллоо.

2008 онд зохион байгуулагдсан дотоод, гадаадын бүх төрлийн сургалтад давхардсан тоогоор тус банкны нийт 1202 ажилтан хамрагдсан байна.

НИЙГМИЙН ХАРИУЦЛАГЫН ХҮРЭЭНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН АРГА ХЭМЖЭЭНҮҮД

Хандив, ивээн тэтгэлэг

Бид Монгол улсын эдийн засгийн хөгжлийг дэмжин, чинээлэг, оюунлаг иргэдийн сайн сайхан амьдрал, нийгмийн гэрэлт ирээдүйн төлөө байнга мөнгөн хөрөнгө хандивлаж, дэмжлэг үзүүлсээр ирлээ. 2008 онд дараах салбаруудад тусламж үзүүлэн, хамтран ажиллалаа. Үүнд:

• Лондон хотноо Европын 27 орны 300 гаруй төлөөлөгч оролцсон Монгол Европын хөрөнгө оруулагчдын чуулга уулзалтын ерөнхий ивээн тэтгэгч, тэргүүлэгч хандивлагч;

• Монгол улсад зохион байгуулагдсан Европын хөрөнгө оруулагчдын чуулга уулзалтын ерөнхий ивээн тэтгэгч, тэргүүлэгч хандивлагч;

• Монгол Японы Засгийн газар болон хувийн хэвшлийн хамтарсан, худалдаа, хөрөнгө оруулалтын асуудлаар хэлэлцсэн II дахь зөвлөлдөх уулзалтын ерөнхий ивээн тэтгэгч, тэргүүлэгч хандивлагч;

• Бээжин-2008 олимпийн наадмыг Монголчууддаа шууд дамжуулахад TV5 телевизтэй хамтран ажиллаж, Ерөнхий ивээн тэтгэгч;

• Евро-2008 хөлбөмбөгийн наадмыг шууд хүлээн авч үзэх боломжоог Монголчууддаа олгон, C1 телевизтэй хамтран ажиллаж, Ерөнхий ивээн тэтгэгч;

• "Мөнгөн цагираг" Сэтгүүлчдийн сагсан бөмбөгийн тэмцээний ерөнхий ивээн тэтгэгч;

• Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн ивээл дор явагдаж буй "Дуулиан-2020" заалны хөлбөмбөгийн тэмцээнийг тус тус ивээн тэтгэж, хамтран ажиллалаа.

• Иргэдийн англи хэлний боловсрол, танин мэдэхүйн мэдлэгийг дээшлүүлэх зорилгоор Непко ХХК-иас эрхлэн гаргасан Монголын анхны "Англи-Монгол өврийн

Монгол улсын Олимпын анхны аварга Н.Түвшинбаярыг ХХБ-ны нүүр царайгаар сонгож, хамтран ажиллах гэрээ байгууллаа.

зурагт толь бичиг"-ийг ивээн тэтгэлээ.

• Монгол улсын эдийн засгийн хөгжилд хувь нэмэр оруулан, чадварлаг боловсон хүчин бэлтгэн гаргадаг МУИС-ийн ЭЗС-ийн 50 жилийн ой тохиосонтой холбогдуулан хандив өргөв.

• Олон улсын жуулчдын сонирхлыг татдаг, морьтон баатруудын гайхамшигт үзүүлбэрийг толилуулдаг "Чингисийн морьтон баатрууд" наадмыг ивээн тэтгэлээ.

Олон нийтийн үйл ажиллагаа

Банкны үйл ажиллагаанд олон нийтэд чиглэсэн ажлууд томоохон байр суурь эзэлдэг бөгөөд нийгмийн шаардлагатай хэсгүүдэд зориулан дараах ажлуудыг 2008 онд зохион байгууллаа.

• Олимпийн аварга Н.Түвшинбаяр ХХБ-ны нүүр царай болж, банкны реклам сурталчилгаа болон олон нийтийн үйл ажиллагаанд идэвхийлэн оролцохоор хоёр тал дөрвөн жилийн хугацаатай хамтран ажиллах гэрээг үзэглэлээ.

• Олон улсын хүүхдийн эрхийг хамгаалах өдрийг тохиолдуулан Хүүхдийн хадгаламжийн үйлчилгээг авсан харилцагчиддаа бэлэгтэй, урамшуулалт үйл ажиллагааг зохион байгууллаа.

• Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн 29-р тусгай сургуулийн шинэ жилийн баярт оролцон, 300 орчим хүүхдэд баярын бэлэг түгээсэн бөгөөд энэ үйл ажиллагаа 5 дахь жилдээ уламжлал болон тогтоод буй юм.

• "Олимп" виза карт эзэмшигчдийн дундаас 8 азтаныг сугалаагаар тодруулан, Бээжингийн Олимпийн наадмыг газар дээрээс нь үзэх боломжийг олголоо.

• Эх нялхасын эрдэм шинжилгээний төв (ЭНЭШТ)-ийн нярайн тасгийг тохижуулж, бяцхан иргэдийнхээ эрүүл аюулгүй, орчинд сувилуулах нөхцөл бололцоог бий болголоо.

TDB

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК

МОНГОЛЫН ХАМГИЙН ШИЛДЭГ ҮЙЛЧИЛГЭЭТЭЙ БАНК

VISA

MasterCard

JCB

Cirrus

Maestro

VISA Electron

PLUS

- ATM үйлчилгээ
- Интернэт банкны үйлчилгээ
- Цахим банкны үйлчилгээ
- Мобайл банкны үйлчилгээ
- Мессеж банкны үйлчилгээ

Утас: (976) 312362, 331133 Факс: (976) 327028, 331155 www.tdbm.mn

Худалдаа Хөгжлийн Банк
Хязгаарлагдмал Хариуцлагатай Компани

2008 оны 12-р сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болгосон жилийн санхүүгийн тайлан

Албан хаяг	Жуулчны гудамж - 7 Улаанбаатар - 11 Монгол улс
Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл	Д.Эрдэнэбилэг (Дарга) Д.Мөнхбаатар Ч.Энхболд Т.Цолмон Т.Болдхүү
Компанийн нарийн бичгийн дарга	Д.Даваажав
Хамтарсан аудиторууд	KPMG Куала Лумпур Малайз улс "Тэнцвэр оргил аудит" ХХК Улаанбаатар Монгол Улс

Захирлууд болон удирдлагын мэдэгдэл

Худалдаа Хөгжлийн Банк ХХК-ны (цаашид "Банк" гэх) ТУЗ-ийн дарга Д.Эрдэнэбилэг миний бие болон банкны санхүүгийн асуудал хариуцсан захирлууд болох Рандолф Коппа, Б.Мэдрээ, Д.Янжмаа нар энэхүү тайлангийн 6-61 дугаар хуудсанд үзүүлсэн 2008 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх Банкны санхүүгийн байдал, энэ өдрөөр тасалбар болсон жилийн үйл ажиллагааны үр дүн болон мөнгөн гүйлгээг Монголбанкнаас тодорхойлон гаргасан Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартуудын дагуу үнэн зөв, бодитой илэрхийлсэн болохыг баталгаажуулж байна.

Д.Эрдэнэбилэг
ТУЗ-ийн дарга

Рандолф Коппа
Ерөнхийлөгч

Б. Мэдрээ
Гүйцэтгэх захирал

Д.Янжмаа
Санхүүгийн Бүртгэл,
Хяналтын Газрын
Захирал

Улаанбаатар, Монгол улс
2009 оны 2 дугаар сарын 24

KPMG (Firm No.AF 0758)
Chartered Accountants
Wisma KPMG
Jalan Dungun, Damansara Heights
50490 Kuala Lumpur, Malaysia

Тэнгэр Оргил Аудит ХХК
402 тоот, Хатан Суйх Компанийн байр
3ЭЧ, 8-р хороо, СБдүүрэг
Улаанбаатар, Монгол улс
Утас/Факс: 976-11-324496

Худалдаа Хөгжлийн Банк ХХК-ийн гишүүдэд хүргэх аудитын тайлан

(Монгол улсад үүсгэн байгуулагдсан)

Аудиторын Тайлан

Бид 6 -61 дугаар хуудсанд үзүүлсний дагуу Худалдаа Хөгжлийн Банк ХХК-ийн ("Банк" гэх) 2008 оны 12-р сарын 31-нээр тасалбар болсон Тайлан тэнцэл, орлого, үр дүнгийн тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан болон мөнгөн гүйлгээний тайлан бүхий санхүүгийн тайланд аудит хийж, нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд болон нэмэлт тайлбар тодруулгыг багтаасан болно.

Удирдлагын үүрэг

Санхүүгийн тайлангуудыг Монголбанкны заавар журамд тусгагдсан Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартын дагуу бэлтгэж үнэн зөв тайлагнах нь Удирдлагын үүрэг юм. Аливаа заль мэх болон алдаанаас үүдэлтэй материаллаг буруу илэрхийлэлээс ангид санхүүгийн тайланг бэлтгэж үнэн зөвөөр тайлагнахтай холбоотойгоор дотоод хяналтыг бий болгох, нэвтрүүлэх болон тогтвортойгоор хэрэгжүүлэх, оновчтой нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг сонгон хэрэгжүүлэх, нөхцөл байдалд тохирсон бүртгэлийн тооцооллуудыг хийх нь эдгээр үүргүүдэд багтана.

Аудиторын үүрэг

Бидний үүрэг бол хийсэн аудитын ажилдаа үндэслэн санхүүгийн тайлангуудын талаар дүгнэлт гарган Та бүхэнд тайлагнах явдал юм. Бид аудитаа Олон Улсын Стандартын дагуу хийж гүйцэтгэлээ. Эдгээр стандартууд нь санхүүгийн тайлангуудыг материаллаг хэмжээний алдаагүйг нотлоход шаардлагатай бүхий л мэдээллийг олж авахын тулд аудитаа төлөвлөн гүйцэтгэхийг шаарддаг.
Санхүүгийн тайлангууд дахь дүн мэдээ болон тодруулгуудын тухай аудитын нотолгоо олж авах алхмуудыг гүйцэтгэх нь аудитын ажилд хамаатай. Санхүүгийн тайлангууд аливаа заль мэх болон алдаанаас үүдэлтэй материаллагаар буруу илэрхийлэгдсэн байх эрсдэлийг үнэлэх зэрэг бидний дүгнэлтээс хамаарч эдгээр алхмуудыг сонгодог. Нөхцөл байдалд тохирсон аудитын алхмыг тодорхойлохын тулд тухайн банкны санхүүгийн тайланг бэлтгэж үнэн зөвөөр илэрхийлэхтэй холбоотой дотоод хяналтыг авч үздэг. Энэ нь дээрх эрсдэлийн үнэлгээг хийхэд ашигладаг боловч тухайн байгууллагын дотоод хяналтын үр ашигтай ажиллагаанд дүгнэлт өгөх явдал биш юм. Түүнчлэн, аудитын ажилд удирдлагын хийсэн томоохон тооцооллууд болон ашигласан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын зүй зохистой эсэхийг үнэлэх, мөн санхүүгийн тайлангуудын тайлагналыг ерөнхийд нь үнэлэх явдал бас багтдаг.

Бидний олж авсан аудитын нотолгоо нь дүгнэлт гаргахад хангалттай бөгөөд зохистой үндэслэл болсон гэдэгт бид итгэлтэй байна.

Санхүүгийн тайлангуудад өгсөн дүгнэлт

Бидний дүгнэлтээр бүхий л материаллаг зүйлсийн хувьд тус банкны 2008 оны 12-р сарын 31-нээр тасалбар болсон санхүүгийн байдал, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон жилийн санхүүгийн үр дүн болон түүний мөнгөн гүйлгээг Монголбанкны заавар журамд тусгагдсан Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартын дагуу үнэн зөвөөр илэрхийлсэн байна.

Бусад

Бидний дүгнэлтээс гадна, Уг санхүүгийн тайлангуудын Тодруулга 29 (b), үнэлгээ буурсан зээлийн ангилал болон зээл төлөхөд учирч болзошгүй алдагдлаас хамгаалах санг тодорхойлоход хэрэглэсэн Удирдлагын тооцоо, үнэлгээний хэрэглээнд анхаарлаа хандуулахыг хүсье.

Энэхүү тайлан нь зөвхөн Банкны гишүүдэд, нэгдмэл этгээд болохын хувьд зориулагдсан бөгөөд аливаа нэгэн өөр зорилго агуулаагүй болно. Энэхүү тайлангийн агуулгын талаар банкны гишүүдээс бусад хүмүүсийн өмнө хариуцлага хүлээхгүй.

KPMG
Мэргэшсэн нягтлан бодогч

Тэнцвэр Оргил Аудит ХХК
Мэргэшсэн нягтлан бодогч

Огноо: 2009 оны 2-р сарын 24

Улаанбаатар, Монгол улс

	Тодр.	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
АКТИВ			
Мөнгө, түүнтэй адилтгах зүйл	4	140,811,540	110,375,937
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	5	38,816,493	46,424,127
Зээл ба урьдчилгаа	6	440,259,284	382,308,143
Хоёрдогч өглөгөөрх хөрөнгө оруулалт	7	4,000,000	4,000,000
Үндсэн хөрөнгө, тоног төхөөрөмж	8	21,848,077	11,683,487
Биет бус хөрөнгө	9	983,090	1,004,359
Бусад хөрөнгө	10	12,556,864	7,707,071
НИЙТ АКТИВ		**659,275,348**	**563,503,124**
ПАССИВ БА ӨӨРИЙН ХӨРӨНГӨ			
Пассив			
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	11	383,265,826	373,018,621
Банк, санхүүгийн байгууллагуудын харилцах, хадгаламж	12	35,041,650	15,261,624
Санхүүгийн байгууллагуудаас авсан зээл	13	59,079,718	7,387,649
Татварын өглөг		476,004	1,455,320
Гаргасан өрийн бичиг	14	94,457,535	86,661,743
Бусад пассив	15	8,317,115	10,088,345
Нийт хадгаламж, зээл, татвар, бусад өр төлбөр		580,637,848	493,873,302
Хоёрдогч өглөг	16	10,140,080	9,359,760
Нийт пассив		590,777,928	503,233,062
Өөрийн хөрөнгө			
Хувьцаат капитал	17	6,610,113	6,610,113
Бусад нөөц		14,619,283	6,338,749
Хуримтлагдсан ашиг		47,268,024	47,321,200
Нийт өөрийн хөрөнгө		68,497,420	60,270,062
НИЙТ ПАССИВ БА ӨӨРИЙН ХӨРӨНГӨ		**659,275,348**	**563,503,124**

44-65 дахь хуудас нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй нэгэн хэсэг болно.

	Тодр.	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Хүүний орлого	19	71,218,232	47,322,951
Хүүний зардал	20	(33,646,375)	(26,675,606)
Хүүний цэвэр орлого		37,571,857	20,647,345
Хураамж, шимтгэлийн цэвэр орлого	21	6,989,451	6,287,916
Үйл ажиллагааны бусад орлого/(зардал)	22	(6,964,865)	4,138,548
Хүүний бус цэвэр орлого		24,586	10,426,464
Үйл ажиллагааны орлого		37,596,443	31,073,809
Үйл ажиллагааны зардал	23	(15,864,588)	(13,696,975)
Үнэлгээний бууралтын алдагдлын (зардал)/ нөхөлт	24	(1,817,730)	2,571,664
Татварын өмнөх ашиг		**19,914,125**	**19,948,498**
Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	25	(3,579,470)	(3,552,346)
Татварын дараах цэвэр ашиг		**16,334,655**	**16,396,152**

44-65 дахь хуудас нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй нэгэн хэсэг болно.

Худалдаа Хөгжлийн Банк ХХК
2008 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

			Үл хуваарилагдах			Хуваарилагдах	
	Тодр.	Хувьцаат капитал мян.төг.	Нэмж төлөгдсөн хувьцаа мян.төг.	Халаасны хувьцаа мян.төг.	Дахин үнэлгээний сан мян.төг.	Хуримтлагдсан ашиг мян.төг.	Нийт мян.төг.
2007 оны 1-р сарын 1-ний үлдэгдэл		6,610,113	7,392,192	-	4,779,570	30,918,127	49,700,002
Тайлант жилийн цэвэр ашиг		-	-	-	-	16,396,152	16,396,152
Тайлант жилийн хүлээн зөвшөөрөгдсөн орлого ба зардал		-	-	-	-	16,396,152	16,396,152
Шилжүүлсэн нөөц		-	-		(6,921)	6,921	-
Худалдан авсан халаасны хувьцаа	18	-	-	(5,826,092)	-	-	(5,826,092)
2007 оны 12-р сарын 31-ний үлдэгдэл		6,610,113	7,392,192	(5,826,092)	4,772,649	47,321,200	60,270,062
Тайлант жилийн цэвэр ашиг		-	-	-	-	16,334,655	16,334,655
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээ		-	-	-	8,910,674	-	8,910,674
Тайлант жилийн хүлээн зөвшөөрөгдсөн орлого ба зардал		-	-	-	8,910,674	16,334,655	25,245,329
Ногдол ашиг	26	-	-	-	-	(16,387,831)	(16,387,831)
Худалдан авсан халаасны хувьцаа	18	-	-	(630,140)	-	-	(630,140)
2008 оны 12-р сарын 31-ний үлдэгдэл		6,610,113	7,392,192	(6,456,232)	13,683,323	47,268,024	68,497,420

44-65 дахь хуудас нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй нэгэн хэсэг болно.

	Тодр.	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ			
Татварын өмнөх ашиг		**19,914,125**	**19,948,498**
Тохируулга			
Элэгдэл, хорогдол		1,757,320	1,443,208
Данснаас хассан үндсэн хөрөнгө		10,253	284,242
Данснаас хассан биет бус хөрөнгө		-	11,583
Үндсэн хөрөнгө борлуулсаны (олз) /гарз		(444)	1,761
Үнэлгээний бууралтын алдагдлын сан/(буцаалт)		1,817,730	(2,571,664)
Үйл ажиллагааны актив, пассивын өөрчлөлтийн өмнөх үйл ажиллагааны ашиг		**23,498,984**	**19,117,628**
Зээл ба урьдчилгааны өсөлт		(59,682,249)	(138,575,907)
Хоёрдогч өглөгөөрх хөрөнгө оруулалт		-	(4,000,000)
Бусад хөрөнгийн (өсөлт)/бууралт		(4,936,416)	1,870,571
Харилцагчдын харилцах, хадгаламжийн өсөлт		10,247,205	48,349,174
Банк, санхүүгийн байгууллагуудын харилцах, хадгаламжийн өсөлт		19,780,026	5,678,500
Бусад өр төлбөрийн өсөлт		6,416,384	4,767,656
Үндсэн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ		**(4,676,066)**	**(62,792,378)**
Төлсөн аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар		(4,558,786)	(3,327,079)
Үндсэн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		**(9,234,852)**	**(66,119,457)**
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ			
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаасны борлуулалтын/(худалдан авалтын) цэвэр олз		8,691,309	(18,640,655)
Худалдан авсан үндсэн хөрөнгө		(2,739,300)	(1,448,273)
Худалдан авсан биет бус хөрөнгө		(294,635)	(400,235)
Борлуулсан үндсэн хөрөнгө		34,159	475,322
Худалдан авсан хувьцаагаарх үнэт цаас		(1,083,675)	(199,000)
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		**4,607,858**	**(20,212,841)**

44-65 дахь хуудас нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй нэгэн хэсэг болно.

	Тодр.	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ			
Санхүүгийн байгууллагуудаас авсан зээл/(зээлийн эргэн төлөлт)		51,692,069	(19,070,449)
Гаргасан өрийн бичгийн орлого		-	86,661,743
Худалдан авсан халаасны хувьцаа		(630,140)	(5,826,092)
Төлсөн ногдол ашиг		(15,999,332)	-
Санхүүгийн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		**35,062,597**	**61,765,202**
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн цэвэр өсөлт/ (бууралт)		**30,435,603**	**(24,567,096)**
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		**110,375,937**	**134,943,033**
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		**140,811,540**	**110,375,937**

44-65 дахь хуудас нь энэхүү санхүүгийн тайлангийн салшгүй нэгэн хэсэг болно.

4. Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Касс дахь бэлэн мөнгө	24,308,267	27,117,737
Банк, санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж	81,037,257	73,713,110
Монголбанкин дахь үлдэгдэл *	16,452,838	9,545,090
Монголбанкинд байршуулсан хадгаламж	19,013,178	-
	140,811,540	110,375,937

*Үлдэгдлийг Монголбанкнаас гаргасан шаардлагуудын дагуу Монголбанкинд байршуулдаг бөгөөд дансны үлдэгдэлд хүү тооцдоггүй. Үлдэгдлийг тооцоолохдоо татан төвлөрүүлсэн харилцах хадгаламж болон өр төлбөрийн дундаж үлдэгдэлд үндэслэдэг.

5. Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Төлөх хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас		
Монголбанкны үнэт цаас	37,472,468	35,540,155
Засгийн газрын үнэт цаас	-	4,724,555
Вексель	-	5,899,067
	37,472,468	46,163,777
Арилжаалах боломжтой хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас		
Хөрөнгийн биржид бүртгэлгүй үнэт цаас, өртгөөр	1,344,025	260,350
	38,816,493	46,424,127

Тайлант жилд Банк нь Капитрон банкны хувьцааны 4.6% буюу 370 ширхэг энгийн хувьцааг 1,083,675,000 төгрөгөөр худалдаж авсан байна.

6. Зээл ба урьдчилгаа

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	443,586,957	386,478,190
Ажилчдад олгосон зээл	3,656,606	2,979,822
	447,243,563	389,458,012
Зээлийн болзошгүй эрсдэлийн сангийн хасагдуулга	(6,984,279)	(7,149,869)
Цэвэр зээл ба урьдчилгаа	440,259,284	382,308,143

6. Зээл ба урьдчилгаа (үргэлжлэл)

Жилийн хугацаанд зээлийн болзошгүй эрсдэлийн сангийн хасагдуулгад гарсан өөрчлөлтийг доор үзүүлэв:

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Зээлийн болзошгүй эрсдэлийн сангийн хасагдуулга		
1-р сарын 1-нд	7,149,869	11,744,380
Тайлант жилийн	3,797,395	942,360
Буцаан бичсэн/буцаасан	(2,066,287)	(4,568,511)
Данснаас хасагдсан	(2,093,976)	(814,817)
Бусад	-	(183,195)
Ханшийн зөрүү	197,278	29,652
12-р сарын 31-нд	6,984,279	7,149,869

7. Хоёрдогч өглөг

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Улаанбаатар хотын банкинд олгосон зээл	4,000,000	4,000,000

Уг зээл нь жилийн 8 хувийн тогтмол хүүтэй (2007 онд: 8 хувь) ба 2012 оны 9-р сарын 25-нд төлөгдөж дууcна.

8. Үндсэн хөрөнгө, тоног төхөөрөмж

	Барилга	Ажлын байрны тоног төхөөрөмж тээврийн хэрэгсэл	Компьютер	Дуусаагүй барилга	Нийт
	мян.төг.	мян.төг.	мян.төг.	мян.төг.	мян.төг.
Өртөг/үнэлгээ					
Өртгөөр	1,252,040	1,756,736	1,967,046	120,000	5,095,822
Үнэлгээгээр	6,500,483	888,579	426,170	-	7,815,232
2008.01.01-ний байдлаар	7,752,523	2,645,315	2,393,216	120,000	12,911,054
Нэмэгдсэн	104,507	200,941	118,104	2,315,748	2,739,300
Худалдан борлуулсан	-	(94,965)	-	-	(94,965)
Данснаас хассан	-	(72,685)	(103,304)	-	(175,989)
Шилжүүлсэн	938,370	185,518	581,084	(1,722,869)	(17,897)
Хуримтлагдсан элэгдлээс хасагдсан	(570,075)	-	-	-	(570,075)
Дахин үнэлгээний нэмэгдэл	8,910,674	-	-	-	8,910,674
2008.12.31-ний байдлаар	17,135,999	2,864,124	2,989,100	712,879	23,702,102
Төлөөлсөн зүйл:					
Өртгөөр	87,132	2,135,822	2,666,234	712,879	5,602,067
Захирлуудын үнэлгээгээр	17,048,867	728,302	322,866	-	18,100,035
	17,135,999	2,864,124	2,989,100	712,879	23,702,102
Хуримтлагдсан элэгдэл					
2008 оны 1-р сарын 1-нд	365,074	367,569	494,924	-	1,227,567
Тайлант жилийн	264,486	301,378	857,655	-	1,423,519
Худалдан борлуулсан	-	(61,250)	-	-	(61,250)
Данснаас хассан	-	(62,432)	(103,304)	-	(165,736)
Өртгөөс хасагдсан	(570,075)	-	-	-	(570,075)
2008 оны 12-р сарын 31-нд	59,485	545,265	1,249,275	-	1,854,026
Дансны үнэ					
2008 оны 12-р сарын 31-нд	17,076,514	2,318,859	1,739,825	712,879	21,848,077

8. Үндсэн хөрөнгө, тоног төхөөрөмж (үргэлжлэл)

	Барилга	Ажлын байрны тоног төхөөрөмж тээврийн хэрэгсэл	Компьютер	Дуусаагүй барилга	Нийт
	мян.төг.	мян.төг.	мян.төг.	мян.төг.	мян.төг.
Өртөг/үнэлгээ					
Өртгөөр	1,118,290	1,309,142	1,257,936	-	3,685,368
Үнэлгээгээр	7,194,894	1,194,714	918,807	-	9,308,415
2007.01.01-ний байдлаар	8,313,184	2,503,856	2,176,743	-	12,993,783
Нэмэгдсэн	133,750	475,637	713,169	125,717	1,448,273
Худалдан борлуулсан	(436,451)	(196,515)	(36,209)	-	(669,175)
Данснаас хассан	(258,910)	(142,430)	(460,487)	-	(861,827)
Шилжүүлсэн	950	4,767	-	(5,717)	-
2007.12.31-ний байдлаар	7,752,523	2,645,315	2,393,216	120,000	12,911,054
Төлөөлсөн зүйл:					
Өртгөөр	1,252,040	1,756,736	1,967,046	120,000	5,095,822
Захирлуудын үнэлгээгээр	6,500,483	888,579	426,170	-	7,815,232
	7,752,523	2,645,315	2,393,216	120,000	12,911,054
Хуримтлагдсан элэгдэл					
2007 оны 1-р сарын 1-нд	207,928	161,339	399,004	-	768,271
Тайлант жилийн	244,770	414,982	569,221	-	1,228,973
Худалдан борлуулсан	(66,124)	(111,406)	(14,562)	-	(192,092)
Данснаас хассан	(21,500)	(97,346)	(458,739)	-	(577,585)
2007 оны 12-р сарын 31-нд	365,074	367,569	494,924	-	1,227,567
Дансны үнэ					
2007 оны 12-р сарын 31-нд	7,387,449	2,277,746	1,898,292	120,000	11,683,487

8. Үндсэн хөрөнгө, тоног төхөөрөмж (үргэлжлэл)

"МЧД" ХХК-ний хараат бус, мэргэжлийн үнэлээчдийн Банкны хөрөнгөд хийсэн хамгийн сүүлийн үнэлгээний дэлгэрэнгүйг дор үзүүлэв:

Үнэлгээний огноо	Хөрөнгийн нэр	Үнэлгээний дүн сая.төг.	Үнэлгээний арга
2008 оны 10-р сарын 31	Барилга	17,048,867	Зах зээлийн үнэ

Барилгаас бусад үндсэн хөрөнгө нь 2005 онд дахин үнэлэгдсэн болно.

Хэрэв үндсэн хөрөнгө нь хуримтлагдсан элэгдлийг хассан түүхэн өртгөөр бүртгэгдсэн бол дахин үнэлэгдсэн хөрөнгийн дансны үнэ нь тайлант жилийн эцэст санхүүгийн тайланд дараах байдалтай тусгагдах байсан:

	2008 сая.төг.	2007 сая.төг.
Барилга	2,292,775	2,351,564
Ажлын байрны тоног төхөөрөмж, тээврийн хэрэгсэл	437,489	665,505
Компьютер	152,449	288,441

9. Биет бус хөрөнгө

Өртөг	Программ хангамж, лиценз сая.төг.	Гудвилл сая.төг.	Нийт сая.төг.
2007 оны 1-р сарын 1	1,599,037	228,683	1,827,720
Нэмэгдсэн	294,635	-	294,635
Шилжүүлсэн (Тодруулга 8)	17,897	-	17,897
2008 оны 12-р сарын 31	1,911,569	228,683	2,140,252
Хорогдуулга			
2008 оны 1-р сарын 1	594,678	228,683	823,361
Тайлант жилийн хорогдуулга	333,801	-	333,801
2008 оны 12-р сарын 31	928,479	228,683	1,157,162
Дансны үнэ			
2008 оны 12-р сарын 31	983,090	-	983,090

9. Биет бус хөрөнгө (үргэлжлэл)

Өртөг	Программ хангамж, лиценз мян.төг.	Гудвилл мян.төг.	Нийт мян.төг.
2007 оны 1-р сарын 1	1,217,791	228,683	1,446,474
Нэмэгдсэн	400,235	-	400,235
Данснаас хассан	(18,989)	-	(18,989)
2007 оны 12-р сарын 31-нд	1,599,037	228,683	1,827,720
Хорогдуулга			
2007 оны 1-р сарын 1	387,849	228,683	616,532
Тайлант жилийн хорогдуулга	214,235	-	214,235
Данснаас хассан	(7,406)		(7,406)
2007 оны 12-р сарын 31-нд	594,678	228,683	823,361
Дансны үнэ			
2007 оны 12-р сарын 31-нд	1,004,359	-	1,004,359

10. Бусад хөрөнгө

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Үнэт метал	113,554	1,127,405
Хуримтлагдсан хүүгийн авлага	5,334,766	3,379,436
Урьдчилж гарсан зардал	3,523,326	115,114
Бараа материал	448,996	308,392
Өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгө	274,381	632,064
Бусад авлага	2,861,841	2,144,660
	12,556,864	7,707,071

Өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгө болон бусад авлагыг үнэлгээний хасагдуулгыг хассан цэвэр дүнгээр илэрхийлэхэд 2008 онд 1,004,490,000 төгрөг (2007: 1,085,454,000 төгрөг) болон 886,063,000 (2007: 892,663,000 төгрөг) байна. Тайлант жилд 175,160,000 (2007: 763,564,000 төгрөг) төгрөгийн өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгийг үнэлгээний хасагдуулгын данснаас хассан.

Урьдчилж гарсан зардалд тусгагдсан дүн нь Улаанбаатар Хотын Банкны хувьцааны 10 хувийг эзэмших зорилгоор төлсөн дүн болно.

10. Бусад хөрөнгө (үргэлжлэл)

Бусад авлагын дүнд харилцагчтай хийсэн гадаад валютын спот хэлцэлтэй холбоотой 31,958,000 (2007 онд: 5,361,000) төгрөгийн авлага багтсан болно.

11. Харилцагчдын харилцах, хадгаламж

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Харилцах данс	150,463,490	197,184,763
Хугацаагүй хадгаламж	58,023,497	51,898,454
Хугацаатай хадгаламж	167,372,496	116,029,279
Бусад хадгаламж	7,406,343	7,906,125
	383,265,826	373,018,621

Харилцах данс болон бусад хадгаламжид ерөнхийдөө хүү тооцдоггүй. Гэхдээ заасан хязгаараас дээш хэмжээнд дансныхаа үлдэгдлийг барьж байх шаардлагыг хангасан хадгаламж эзэмшигчдэд гадаад валют болон төгрөгийн хадгаламжид нэрлэсэн дараалаар дунджаар 1.0 ба 3.0 хувийн хүү (2007 онд 1.0 ба 3.0 хувьтай байсан) тооцдог.

Гадаад валютын хугацаагүй болон төгрөгийн хугацаагүй хадгаламж нэрлэсэн дараалаар ойролцоогоор 2.4 ба 6.0 хувийн (2007 онд 1.8 ба 6.0 хувьтай байсан) хүүтэй.

Гадаад валютын болон төгрөгийн хугацаатай хадгаламж нь нэрлэсэн дараалаар ойролцоогоор 7.0 ба 14.6 хувийн (2007 онд 5.5 ба 15.9 хувьтай байсан) хүүтэй.

12. Банк, санхүүгийн байгууллагуудын харилцах, хадгаламж

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Харилцах данс:		
Валютын харилцах	14,229,673	11,552,985
Төгрөгийн харилцах	12,111	499,631
Борлуулах валютын чек	49,392	99,740
Гадаадын банкны хадгаламж	20,750,474	3,109,268
	35,041,650	15,261,624

13. Санхүүгийн байгууллагуудаас авсан зээл

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Kreditanstalt fuer Wiederaufbau ("KfW")	820,024	503,290
Дэлхийн Банкны зээл	4,705,631	2,051,330
Азийн Хөгжлийн Банк ("АХБ")	130,526	125,697
Олон Улсын Хөгжлийн Холбоо ("ОУХХ")	730,338	718,007
Солонгос улсын Экспорт-Импортын Банк	2,477,993	839,092
Сумитомо Мицуи Банкны Корпораци (СМБК)	258,178	716,780
Австрийн VTB Банк	6,341,141	-
Хятад улсын Экспорт-Импортын Банк	25,967	-
Японы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны Банк	589,920	-
Монголбанк	43,000,000	-
Монгол Шуудан Банк	-	2,433,453
	59,079,718	7,387,649

Kreditanstalt fuer Wiederaufbau ("KfW")

KfW-ийн 459,000 евро (2007 онд 293,000 евро)-гийн зээлийг бүх төрлийн харилцагчдад санхүүжилт хийх зорилгоор Монголбанкаар дамжуулан авсан ба зээлийн хүү нь жилийн 1.25 хувь бөгөөд үүний 0.75 хувийг KfW-д, үлдсэн 0.50 хувийг Монголбанкинд төлдөг. Үндсэн зээлийн төлбөрийг хагас жилээр хийдэг ба зээл эргэн төлөх өдөр нь тухайн харилцагчдад олгосон өдрөөсөө хамааран харилцан адилгүй байдаг.

Дэлхийн Банкны зээл

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Зээл 1	537,692	901,945
Зээл 2	4,167,939	1,149,385
	4,705,631	2,051,330

13. Санхүүгийн байгууллагуудаас авсан зээл (үргэлжлэл)

Зээл 1

Зээл 1 нь дараах зээлүүдээс бүрдэнэ. Үүнд:

(а) Дэлхийн Банкны 241.000 америк долларын (2007 онд 532,000 америк доллар) зээлийг Сангийн Яамаар дамжуулан авсан болно. Тус зээлийг Хувийн Хэвшлийг Хөгжүүлэх Зээлийн Хөтөлбөрийн хүрээнд бүх төрлийн зээлдэгчдэд олгодог. Дэлхийн Банкны зээлийн хүүний хувь нь Лондонгийн банк хоорондын захын 6 сарын хугацаатай нэрлэсэн хүү (LIBOR) дээр + жилийн 3 хувь (2007 онд Лондонгийн банк хоорондын захын 6 сарын хугацаатай нэрлэсэн хүү (LIBOR) дээр + жилийн 3 хувийн хүү) байсан байна. Зээл эргэн төлөх өдөр нь тухайн харилцагчдад олгосон өдрөөсөө хамааран харилцан адилгүй байдаг.

(б) Дэлхийн Банкны 178.000 америк долларын (2007 онд 218.000 америк доллар байсан) зээлийг менежментийн системийг шинэчлэх, ажилчдыг сургах, тоног төхөөрөмж болон зөвлөхийн үйлчилгээ авах зэргийг багтаасан Банкны байгууллагын хөгжлийн хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг санхүүжүүлэх зорилгоор 2003 онд Монгол улсын Сангийн Яамаар дамжуулан авсан. Зээл нь жилийн 2 хувийн тогтмол (2007 онд 2 хувийн хүүтэй байсан) хүүтэй. Үндсэн зээлийн төлбөрийг хагас жилээр хийдэг ба 2024 оны 12-р сард эцсийн үндсэн төлбөрийг хийх ёстой.

Зээл 2

Зээл 2 нь дараах зээлүүдээс бүрдэнэ. Үүнд:

(а) Дэлхийн Банкны 2,584,600 америк долларын зээл (2007 онд 610.000 америк доллар)-ийг Сангийн Яамаар дамжуулан авсан. Энэхүү зээлийн зорилго нь дэд зээлүүдийн хөрөнгө оруулалтын төслүүдийг санхүүжүүлэх явдал юм. Дэлхийн Банкны энэхүү зээлийн хүүний хувь хэмжээ нь Лондонгийн банк хоорондын захын 6 сарын хугацаатай нэрлэсэн хүү (LIBOR) дээр + жилийн 1 хувь (2007 онд Лондонгийн банк хоорондын захын 6 сарын хугацаатай нэрлэсэн хүү (LIBOR) дээр + жилийн 1 хувь). Зээлийн эргэн төлөлтийн хугацаа нь зээлдэгчдэд олгосон зээлийн хугацаанаас хамааран харилцан адилгүй байна.

(б) Дэлхийн Банкны 832 сая төгрөгийн зээл (2007 онд 430 сая төгрөг)-ийг Сангийн Яамаар дамжуулан авсан. Энэхүү зээлийн зорилго нь дэд зээлүүдийн хөрөнгө оруулалтын төслүүдийг санхүүжүүлэх явдал юм. Дэлхийн Банкны энэхүү зээлийн хүүний хувь хэмжээ нь Монголбанкнаас зарласан төгрөгийн хугацаагүй хадгаламжийн өмнөх 12 сарын хугацааны дундаж байна.

13. Санхүүгийн байгууллагуудаас авсан зээл (үргэлжлэл)

(в) Дэлхийн Банкны жилийн 2 хувийн тогтмол хүүтэй 46,044 америк долларын зээлийг (2007 онд байгаагүй) банкны ажилчдын эрсдэлд суурилсан дотоод хяналт шалгалт, эрсдэлийн үнэлгээ болон зээлийн дүн шинжилгээ хийх сургалтын хүрээнд мэргэжил дээшлүүлэх хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг санхүүжүүлэх зорилгоор Сангийн Яамаар дамжуулан авсан. Үндсэн зээлийн төлбөрийг хагас жилээр хийдэг ба эцсийн төлбөрийг 2025 оны 5-р сард хийнэ.

Азийн Хөгжлийн Банк / "АХБ"/-ны зээл

Азийн Хөгжлийн Банкнаас 103,000 америк долларын зээл (2007 онд 107,000 америк доллар)-ийг нягтлан бодох бүртгэлийн тогтолцоог шинэчлэх зорилгоор Монголбанкаар дамжуулан авсан. Уг зээл нь жилийн 1 хувийн хүүтэй (2007 онд 1 хувь) бөгөөд 2002 оноос эхлэн 30 жилийн хугацаанд хэсэгчилсэн байдлаар эргэн төлөгдөнө.

Олон Улсын Хөгжлийн Холбоо ("ОУХХ")-ны зээл

"ОУХХ"-ноос 574,000 америк долларын (2007 онд 575,000 америк доллар) зээлийг Норвегийн Банкны Ресурс (НБР) ХХК-тай байгуулсан Twinning Agreement гэрээг санхүүжүүлэх зорилгоор авсан. Энэхүү гэрээний "НБР" нь гэрээний үйл ажиллагааг явуулахад шаардлагатай мэдлэг, техникийн ур чадварыг Банкинд хангаж өгөх үүрэгтэй болно. Зээлийн үндсэн төлбөрийн эргэн төлөлтийг 2007 оны 8-р сараас хийж эхэлсэн бөгөөд эцсийн төлбөр нь 2037 оны 2-р сард хийгдэнэ.

Солонгос улсын Экспорт-Импортын Банк-ны зээл

Солонгос улсын ЭКСИМ Банкнаас 1,938,000 америк долларын (2007 онд 702,000 америк доллар) зээлийг Солонгос улсын экспортлогчдоос бараа материал худалдан авдаг үйлчлүүлэгчид, харилцагчдын зээлийг санхүүжүүлэх зорилгоор авсан. Шугамын зээлийн дээд хэмжээ нь 5 сая америк доллар бөгөөд зээлийн хүүг зээл авах тухай бүрд ЭКСИМ Банкнаас тогтоож өгдөг. Тус зээлийн шугамыг 2008 оны 5-р сар хүртэл ашиглах боломжтой болович цааш сунгах боломжтой байх магадлалтай.

13. Санхүүгийн байгууллагуудаас авсан зээл (үргэлжлэл)

Сумитомо Мицуи Банкны Корпораци (СМБК)-ийн зээл

СМБК-иас 200,000 америк долларын (2007 онд 599,000 америк доллар) зээлийг машин тоног төхөөрөмжийн худалдаа эрхэлдэг зээлдэгчдэд олгох зээлийг санхүүжүүлэх зорилгоор авсан юм. Энэхүү зээлийн баталгааг Олон Улсын Санхүүгийн Корпораци (ОУСК) өөрийн Глобал Худалдаа, Санхүүгийн Хөтөлбөрийн хүрээнд гаргасан юм. Глобал Худалдаа, Санхүүгийн Хөтөлбөр нь ХХБ зэрэг банкуудад бий болж буй зах зээлд авч буй зээлд нь зээлийн баталгаа гаргаж өгөх замаар дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор санаачилсан хөтөлбөр юм. ОУСК-ийн гаргасан баталгаа нь 5 сая хүртэл америк доллар байна. Тус зээлийн хүү нь Лондонгийн банк хоорондын захын 6 сарын хугацаатай нэрлэсэн хүү (LIBOR) дээр + хагас жилийн 3.5 хувь (2007 онд Лондонгийн банк хоорондын захын 6 сарын хугацаатай нэрлэсэн хүү (LIBOR) дээр + хагас жилийн 3.5 хувь) болно. Хамгийн сүүлчийн хэсэгчилсэн төлбөрийг 2009 оны 4-р сард төлөх ёстой.

Австрийн VTB Банкны зээл

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Эрсдэлийн хувиарлалт I	2,538,611	-
Эрсдэлийн хувиарлалт II	3,802,530	-
	6,341,141	-

Худалдаа Хөгжлийн Банк болон Австрийн VTB нь хамтын санхүүжилтийн 2 гэрээг байгуулсан ба VTB-гийн зээл нь 2 зээлдэгчид олгогдсон байна. Гэрээнд заасан нөхцлийн дагуу VTB нь зээлдэгч төлбөрөө төлөх боломжгүй болсон тохиолдолд гарах алдагдлыг Худалдаа Хөгжлийн Банкнаас нэхэмжлэх эрхгүй болно. Зээлийн хүү нь жилд 9%-12% байна.

БНХАУ-ын Экспорт-Импортын Банк

БНХАУ-д үйлдвэрлэсэн машин техникийг импортолдог харилцагчдын зээлийг санхүүжүүлэх зорилгоор 20,000 долларын (2007 онд байгаагүй) зээлийн гэрээг тухайн банктай байгуулсан. Шугамын зээлийн дээд хэмжээ нь 2 сая америк доллар. Зээлийн хүү нь Лондонгийн банк хоорондын захын 6 сарын хугацаатай нэрлэсэн хүү (LIBOR) дээр + жилийн 1.25% ба энэхүү зээл нь 2010 оны 4-р сард төлөгдөж дуусна. Шугамын зээлийн гэрээний дуусах хугацаа нь 2009 оны 1-р сард байсан боловч жилийн эцсээр хугацаа нь сунгагдаж 2010 оны 1-р сард эцсийн төлбөрийг хийх болсон байна. Шугамын зээлийн хэмжээ нь 4 сая ам.доллар болж нэмэгдэж хүү нь Лондонгийн банк хоорондын захын 6 сарын хугацаатай нэрлэсэн хүү (LIBOR) дээр + жилийн 0.3 хувь болж буурсан байна.

13. Санхүүгийн байгууллагуудаас авсан зээл (үргэлжлэл)

Японы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны Банкны зээл

Доор үзүүлсэн зээлүүд нь энэхүү зээлд багтана Үүнд:

(а) 47,200 америк долларын зээлийг (2007 онд 0) Жижиг, Дунд Үйлдвэрийг Хөгжүүлэх болон Байгаль Орчныг Хамгаалах хөтөлбөрийн хүрээнд Японы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны Банкнаас Монгол Улсын Сангийн Яамаар дамжуулан авсан. Энэхүү зээлийн хүү нь Лондонгийн банк хоорондын захын 6 сарын хугацаатай нэрлэсэн хүү (LIBOR) дээр + жилийн 1 хувь ба зээл эргэн төлөх өдөр нь зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөсөө хамааран харилцан адилгүй байна.

(б) 530 сая төгрөгийн (2007 онд 0) зээлийг Жижиг, Дунд Үйлдвэрийг Хөгжүүлэх болон Байгаль Орчныг Хамгаалах хөтөлбөрийн хүрээнд Японы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны Банкнаас Монгол Улсын Сангийн Яамаар дамжуулан авсан. Энэхүү зээлийн хүү нь Монголбанкнаас зарласан төгрөгийн хугацаагүй хадгаламжийн өмнөх 12 сарын хүүгийн дундаж байна. Зээл эргэн төлөх өдөр нь зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөсөө хамааран харилцан адилгүй байна.

Монголбанк

Банк нь 43 тэрбум төгрөгийн зээлийг дуусаагүй барилгыг санхүүжүүлэх төслийн хүрээнд Монголбанкнаас жилийн 12 хувийн хүүтэй, 2009 оны 5-р сард эргэн төлөх нөхцөлтэйгээр авсан ба 2008 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар, энэхүү зээлийн барьцааны үүргийг хангах зорилгоор банкны хэвийн зээлийн тодорхой хувь, Монголбанкин дахь үлдэгдэл болон бусад санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан хөрөнгөө барьцаалсан байна.

14. Гаргасан өрийн бичиг

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Хямдруулалттай гаргасан өрийн бичиг	94,457,535	86,661,743

2007 оны 1-р сарын 5-нд Банк нь 150,000,000 америк долларын Евро Дунд Хугацаат Өрийн бичиг ("ЕДХӨБ") хөтөлбөрийг эхэлсэн бөгөөд үүний 75,000,000 америк долларыг нь 2007 оны 1-р сарын 22-нд 98.176 хувийн үнээр гаргасан болно. Эдгээр бонд нь жилийн 8.625 хувийн хүүтэй байв. Үндсэн төлбөрийг 2010 оны 1-р сарын 22-нд хийх ёстой бөгөөд хүүг хагас жилээр төлнө.

15. Бусад пассив

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Гадаад гуйвуулга	1,217	177,153
Клирингийн саатал	1,540,078	3,957,991
Бусад өглөг	6,387,321	5,953,201
Ногдол ашгийн өглөг	388,499	-
	8,317,115	10,088,345

16. Хоёрдогч өглөг

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Азийн Хөгжлийн Банк ("АХБ")-наас авсан зээл	5,703,795	5,264,865
Олон Улсын Санхүүгийн Корпораци ("ОУСК")-иас авсан зээл	4,436,285	4,094,895
	10,140,080	9,359,760

Банкны өөрийн хөрөнгийн суурийг бэхжүүлэх, үйл ажиллагааны чадавхийг нэмэгдүүлж, олон улсын жишигт нийцсэн менежмент сайтай арилжааны Банк болох зорилгоор АХБ болон ОУСК-иас нэрлэсэн дараалллаар 4,500,000 америк доллар болон 3,500,000 америк долларын зээлүүдийг (2007 онд 4,500,000 америк доллар болон 3,500,000 америк доллар байсан) тус тус авсан. Тус зээлийн хүү нь Лондонгийн банк хоорондын захын 6 сарын хугацаатай нэрлэсэн хүү (LIBOR) дээр + жилийн 7 хувийн хүү (2007 онд Лондонгийн банк хоорондын захын 6 сарын хугацаатай нэрлэсэн хүү (LIBOR) дээр + жилийн 7 хувийн хүү байсан) болно. Зээлийг бүтнээр нь 2009 оны 12-р сарын 15-нд эргэн төлөх ёстой.

17. Хувьцаат капитал

	Нэг бүр нь 2,000 төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй энгийн хувьцаа		Дүн	
	2008	2007	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
1-р сарын 1-ний өдөр	3,305,057	3,305,057	6,610,113	6,610,113
Тайлант жилд гаргасан	-	-	-	-
12-р сарын 31-ний өдөр	3,305,057	3,305,057	6,610,113	6,610,113

18. Халаасны хувьцаа

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
1-р сарын 1-нд	5,826,092	-
Худалдан авсан халаасны хувьцаа	630,140	5,826,092
12-р сарын 31-нд	6,456,232	5,826,092

Тайлант жилд Банк нь тухайн банкны хувьцааны бага хувийг эзэмшдэг хувьцаа эзэмшигчдээс дотооддоо бий болгосон хөрөнгөөр 42,577 ширхэг хувьцааг нэг бүрийг нь 14,800 төгрөгөөр буцаан худалдан авчээ. 2008 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар Банк нь нэг бүр нь 2,000 төгрөгийн үнэтэй 314,577 ширхэг халаасны хувьцааг эзэмшиж байна.

Банк болон түүний толгой компани хооронд 2007 оны 1-р сарын 18-нд байгуулсан гэрээний дагуу Ю. С. Глобал компанид банкны тухайн үеийн цэвэр үнийг харгалзан талууд тохиролцох үнээр ирээдүйд 272,000 ширхэг хувьцааг эргүүлэн худалдан авах сонголт бий. Тус гэрээ нь 2009 оны 6-р сарын 30-нд дуусгавар болно.

19. Хүүний орлого

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Зээл ба урьдчилгаа	64,510,133	41,186,348
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	1,872,745	2,744,765
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан харилцах, хадгаламж	4,377,823	3,084,647
Борлуулалт ба дахин худалдан авалтын гэрээнүүд	132,199	220,080
Хоёрдогч өглөгөөрх хөрөнгө оруулалт	325,332	87,111
	71,218,232	47,322,951

20. Хүүний зардал

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	21,427,928	16,346,297
Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл	3,026,767	1,725,729
Хоёрдогч өглөг	1,033,800	1,170,568
Борлуулалтын болон эргүүлэн худалдан авах гэрээ	128,155	120,640
Гаргасан өрийн бичиг	8,029,725	7,312,372
	33,646,375	26,675,606

21. Хураамж, шимтгэлийн цэвэр орлого

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Хураамж, шимтгэлийн орлого	7,686,241	6,346,305
Хураамж, шимтгэлийн зардал	(696,790)	(58,389)
	6,989,451	6,287,916

Хураамж, шимтгэлийн цэвэр орлогод аккредитив ба баталгааны шимтгэл, мөнгөн гүйвүүлгын үйлчилгээний шимтгэл, зээлийн картын үйлчилгээний шимтгэл, харилцах данснаас бэлэн мөнгө авсны шимтгэл зэрэг орно.

22. Үйл ажиллагааны бусад орлого/зардал

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Гадаад валютын ханшийн зөрүүний ашиг, цэвэрээр	5,155,461	2,049,270
Үнэт металлын арилжааны (гарз)/олз	(9,042,787)	3,835,771
Хувьцааны арилжааны алдагдал	(3,310,104)	(1,872,417)
Түрээсийн орлого	6 80	2,699
Үйл ажиллагааны бусад орлого	231,885	123,225
	(6,964,865)	4,138,548

23. Үйл ажиллагааны зардал

Үйл ажиллагааны зардалд дараах зардлууд багтана. Үүнд:

	Тодр.	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Боловсон хүчний зардал		6,523,503	5,486,875
Техникийн туслалцаа болон гадаадын банкны гүйвүүлгын шимтгэл		1,502,842	1,052,019
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл	8	1,423,519	1,228,973
Биет бус хөрөнгийн хорогдуулга	9	333,801	214,235
Данснаас хассан үндсэн хөрөнгө		10,253	284,242
Данснаас хассан биет бус хөрөнгө		-	11,583
Үндсэн хөрөнгө борлуулсны (олз) /гарз		(444)	1,761
Үндсэн хөрөнгийн засвар		110,393	110,349
Түрээсийн зардал		554,237	566,659

24. Эрсдэлийн сангийн зардал

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Зээлийн эрсдэлийн сангийн (зардал)/нөхөлт	(1,731,108)	3,626,151
Бусад эрсдэлийн сангийн (зардал)/нөхөлт	(86,622)	(1,025,435)
Аккредитив болон баталгаа	-	(29,052)
	(1,817,730)	2,571,664

25. Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар

Орлого, үр дүнгийн тайланд хүлээн зөвшөөрсөн:

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Орлогын татварын зардал - тайлант жил	3,554,490	3,552,346
- өмнөх жил	24,980	-
	3,579,470	3,552,346
Татварын өмнөх ашиг	19,914,125	19,948,498
Орлогын албан татвар 25% (2007: 25%)	4,978,531	4,987,125
Татвараас чөлөөлөгдөхгүй зардлын зөрүү	56,999	119,193
Татвар ногдохгүй орлого	(1,031,040)	(1,103,972)
3 тэрбум хүртэлх татвар ногдуулах ашгийн шатлал 10 хувиар (2007: 10%) (2007: MNT3 тэрбум)	(450,000)	(450,000)
Өмнөх жилүүдэд байгуулсан нөөцөд багтсан	24,980	-
Орлогын татварын зардал	3,579,470	3,552,346

Монгол улсын Татварын тухай хуулийн дагуу Банк нь 3 тэрбум хүртэлх (2007 онд 3 тэрбум) төгрөгийн татвар ногдох орлогод 10 хувийн (2007 онд 10 хувийн) татвар, 3 тэрбум (2007 онд 3 тэрбум) төгрөгөөс дээш давсан татвар ногдох орлогод 25 хувийн татвар ногдуулах (2007 онд 25 хувийн) Орлогын албан татвар төлөх үүрэгтэй.

26. Ноогдол ашиг

Тухайн жилд зарласан ногдол ашиг нь:

	2008 мян.төг.	2007 мян.төг.
Хувьцаа эзэмшигчдэд тараах ногдол ашиг	16,387,831	-
	16,387,831	-

2008 оны 12-р сарын 31-нд Банк нь хувьцаа эзэмшигчдэдээ нэг хувьцаанд 5,480 төгрөг нийтдээ 16,387,831,000 төгрөгийг олгохоор зарлажээ.

27. Монгол орчуулга

Эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг Англи хэл дээр мөн бэлтгэн гаргасан ба Англи, Монгол хувиудын хооронд утга, агуулгын зөрүү гарсан үед Англи хувийг баримтлах болно.

ОЛОН УЛСЫН ХАРИЛЦААТАЙ БАНКУУД

No.	Банкны нэр	Байршил	Swift код	Валют	Account No.
1	AGRICULTURAL BANK OF CHINA, NEIMENGGU BRANCH	HUHHOT, CHINA	ABOCCNBJ050	USD	05710114040000537
2	AMERICAN EXPRESS BANK LTD	NEW YORK, USA	AEIBUS33	USD	00716332
3	CITIBANK N.A.	NEW YORK, USA	CITIUS33	USD	36202093
4	HSBC BANK USA N.A.	NEW YORK, USA	MRMDUS33	USD	000304298
5	ZAO UNICREDIT BANK	MOSCOW, RUSSIA	IMBKRUMM	USD	001201442 USD 400202
6	KOREA EXCHANGE BANK	SEOUL, KOREA	KOEXKRSE	USD	963-THR-287-01-1
7	CHINA CONSTRUCTION BANK, ERLIANHAOTE SUB BRANCH	ERLIANHAOTE, CHINA	PCBCCNBJNME	USD	15014150560220100087
8	OJSC RUSSIAN AGRICULTURAL BANK	MOSCOW, RUSSIA	RUAGRUMM	USD	30111840900000000008
9	COMMERZBANK AG	FRANKFURT AM MAIN, GERMANY	COBADEFF	EUR	400878500801 EUR
10	DRESDNER BANK AG	FRANKFURT AM MAIN, GERMANY	DRESDEFF	EUR	499/08104402/11.888
11	ING BELGIUM NV/SA	BRUSSELS, BELGIUM	BBRUBEBB010	EUR	301-0104154-57-EUR
12	CREDIT SUISSE	ZURICH, SWITZERLAND	CRESCHZZ80A	CHF	0835-0993850-73.000
13	BANK OF TOKYO-MITSUBISHI UFJ LTD	TOKYO, JAPAN	BOTKJPJT	JPY	653-0439924
14	MIZUHO CORPORATE BANK LTD	TOKYO, JAPAN	MHCBJPJT	JPY	0793010
15	HSBC BANK PLC	LONDON, UNITED KINGDOM	MIDLGB22	GBP	00334567
16	KOREA EXCHANGE BANK	SEOUL, KOREA	KOEXKRSE	KRW	0963 FRW 001000043
17	AGRICULTURAL BANK OF CHINA, NEIMENGGU BRANCH	HUHHOT, CHINA	ABOCCNBJ050	CNY	05710101040021697
18	CHINA CONSTRUCTION BANK, ERLIANHAOTE SUB BRANCH	ERLIANHAOTE, CHINA	PCBCCNBJNME	CNY	15001659408052501192
19	HSBC BANK AUSTRALIA LTD	SYDNEY, AUSTRALIA	HKBAAU2S	AUD	011-795630-041
20	HSBC BANK CANADA	TORONTO, CANADA	HKBCCATT	CAD	930135598060
21	ZAO UNICREDIT BANK	MOSCOW, RUSSIA	IMBKRUMM	RUB	001201442 RUR 400202
22	OJSC RUSSIAN AGRICULTURAL BANK	MOSCOW, RUSSIA	RUAGRUMM	RUB	30111810800000000014
23	HONGKONG AND SHANGHAI BANKING CORPORATION LTD	AUCKLAND, NEW ZEALAND	HSBCNZ2A	NZD	040-013294-261
24	HANG SENG BANK LTD	HONG KONG	HASEHKHH	HKD	250-012796-001
25	OCBC BANK	SINGAPORE	OCBCSGSG	SGD	517-123360-001
26	NORDEA BANK AB	STOCKHOLM, SWEDEN	NDEASESS	SEK	39527705290

ТӨВ БОЛОН САЛБАР БАНКНЫ ХАЯГ

ЧИНГЭЛТЭЙ ДҮҮРЭГ

Төв салбар
Жуулчны гудамж - 7,
Бага тойруу - 12
Утас: (976-11) 312362
(976-11) 331133
Факс: (976-11) 327028
(976-11) 331155
Веб: www.tdbm.mn
www.ebank.mn
www.mongolianbusinessguide.com

Занабазар салбар
Худалдааны гудамж 7,
Барилгачдын талбайн урд
Утас: (976-11) 312356
Факс: (976-11) 311025

Чингэлтэй салбар
Бага тойруу - 17,
"Зоос гоёл" ХХК-ийн байр
Утас: (976-11) 313833
Факс: (976-11) 311994

СҮХБААТАР ДҮҮРЭГ

Багатойруу салбар
Их сургуулийн гудамж 3/2,
Хуучнаар хүнсний
4-р дэлгүүрийн хойно
Утас: (976-11) 354660
Факс: (976-11) 354661

Энхтайван салбар
Энхтайвны өргөн чөлөө 11-А,
Гадаад Хэргийн Яамны зүүн талд
Утас: (976-11) 312679
Факс: (976-11) 312661

Картын үйлчилгээний төв
Сөүлийн гудамж
"City Plaza" плазагийн байр
Утас: (976-11) 311112
Факс: (976-11) 331882

Гурван гал салбар
Чингисийн өргөн чөлөө 8/1,
"Гурван гал" худалдааны төвийн
1-р давхарт
Утас: (976-11) 310386
Факс: (976-11) 318765

Сөүл салбар
Сөүлийн гудамж,
"Орбит" төвийн байр
Утас: (976-11) 331319
Факс: (976-11) 331318

ХАН-УУЛ ДҮҮРЭГ

Буянт-ухаа салбар
Буянт-Ухаа дахь Чингис
хаан ОУБ, 2-р давхар
ОУ-ын зорчигчийн танхимд
Утас: (976-11) 379714
Факс: (976-11) 379714

Богдхан салбар
Чингисийн өргөн чөлөө 10,
"Палас" зочид буудлын урд
Утас: (976-11) 341335
Факс: (976-11) 341295

БАЯНЗҮРХ ДҮҮРЭГ

Сансар салбар
Энхтайвны өргөн чөлөөнд,
2-р эмнэлгийн баруун урд
талын "Номноо" цамхаг
Утас: (976-11) 453525
Факс: (976-11) 450218

Нарны зам Тооцооны төв
14-р хороо, Намьянжугийн
гудамж-37, Sunday
плазагийн байр
Утас: (976-11) 453392
Факс: (976-11) 453390

БАЯНГОЛ ДҮҮРЭГ

Өргөө салбар
Элба "Мегастор"
дэлгүүрийн зүүн талд, 3-р
хороолол, Ард Аюушийн
өргөн чөлөө
Утас: (976-11) 361968
Факс: (976-11) 361975

Төмөрзам салбар
Замчны гудамж 36, Төмөр
замын ОУ-ын билетийн
кассын 2-р давхарт
Утас: (976-21) 244867
Факс: (976-21) 244818

СОНГИНОХАЙРХАН ДҮҮРЭГ

Гурвалжин салбар
Энхтайвны өргөн чөлөө 8/1,
"Саппоро", "Цамбагарав"-
ын дунд замын дагуу
байрладаг
Утас: (976-11) 680241
Факс: (976-11) 687547

ОРОН НУТАГТ

Дархан салбар
Дархан-Уул аймаг
8-р баг, Микро хороолол
Утас: (976-01372) 33726
Факс: (976-01372) 37761

Дорнод салбар
Дорнод аймаг Хэрлэн сум
6-р баг, Шүх захын урд
Утас: (976-015282) 23009
Факс: (976-015282) 23632

Эрдэнэт салбар
Орхон аймаг, Баян-Өндөр
сум, Сумын захиргааны урд
Утас: (976-01352) 25135
Факс: (976-01352) 27367

Дорноговь салбар
Дорноговь аймаг,
Сайншанд сум, 3-р баг
Утас: (976-01522) 22298
Факс: (976-01522) 22293

Замын-Үүд салбар
Дорноговь аймаг,
Замын-Үүд сум, 1-р баг
Утас: (976-015245) 21133
Факс: (976-015245) 21168

Зүүнхараа салбар
Сэлэнгэ аймаг,
Мандал сум, 4-р баг
Утас: (976-013647) 22623
Факс: (976-013647) 43903